ДУКХАГIА А ДИКАГIА А ЕША ЛЕКЦЕШ

ЛЕКЦИОННИ пропаганда дилла а хиннай вай парте идейни герзаштa йукъе лоархIаме моттиг дIалоцуш. 1963 шера КПСС ЦК июньски Пленуме ше доклад еш Л. Ф. Ильичева аьлар: «Идеологически балда моллагIа а керла средстваш вай юкъейоалларах цхьанна хIамах хувца йиш яц пропагандиста, лектора, агитатора багара доагIа хоза дош».

Цудухьа парте зама, тIалатта гIулакхаш хувцадаларга хьежжа керда лостам а луш, керда декхараш хьалхашка а уттадеш лелаю лекционни пропаганда.

Къаьстта шера баьржаб лекционни болх КПСС ЦК июньски Пленум хинначул тIехьагIа. Эзараш ба хIанз предприятешка, колхозашка, совхозашка къахьегамхошта хIаредения лекцеш ешаш бола партийни советски болхлой, промышленностен юрта боахамен специалисташ, хьехархой, лораш, советски интеллигенце кхыча категорех бола нах. Царех дукхагIбараш «Знание» яхача общества членаш ба.

ТIеххьарча хана шерра яьржай лекционни пропаганда Нохч-ГIалгIай АССР-е а. Эзараш лекцеш еш вай республика промыслашка, заводашка, фабрикашка, колхозийи совхозийи кхашкех фермашкех хIара шера.

Цу хьакъехьа дика хьоахам луш я «Знание» яхача общества Веданара отделени. Дукхьала укх шера хьалхарча бIъ бетта тайп-тайпарча темаех 1182 лекци йийшай къахьегамхошта цу отделене членашa. Царех дукхагIъараш КПСС историех, юрта боахама экономиках, Iилма атензыах, хьалха латтарий опытах, медицински дешаех, химех, астрономех, кхыча лоархIамерча темаех я. Иштта дика болх бу Старо-промысловскии Сунженскии отделенешa а. 1964 шера хьалхарча ах шера лаьрхIа хиннарех дукхагIа йийшай укхаза лекцеш, шера я цар тематика.

Лекцеш дукхагIа ешарца лакхлуш латт цар идейно-политически чулоацам, дукккагIа да царех хьадоала беркат. предприятей, колхозий, совхозий балха цар еш йола воздействи. Дукккача лектораша бокъонца дIакхетабу ледувгIараш парте решенех, вай правительства чухьарча а арахьарча а политика дешаех, цух совгIа Iилмание карагIдаьннараши хьалха латтарий опыти производствана юкъеяхьара новкъостал ду къахьегамхошта. Цу даькъе къаьстта хьокхаме ба «Знание» общества Сунженски отделене членаша бу болх. Цигарча лекторий новкъосталца массехк керда гIулакх производствана юкъедиксьад Сунженски управлене колхозашка.

Цхьабакъда, цхьайолча районашка дукхха кхоачамбоацараш да лекционни пропаганда вIаштIехьйоаккхача. Цига дале, «Знание» яхача общества цхьайолча отделеней членаша геттара кIезига еш лекцеш. Масала, 310 член чувоатIача цу общества Наьсарен производственни управленерча отделене укх шера хьалхарча бIъ бетта йийша ерриге лекцеш 414 мара яц. ДукхагIа болча членаша цхьацца лекци мара йийшаяц цу бIъ бетта. Из Iаламаьте кIезига болх ба. Геттара ледара латт гIулакх тематикага диллача а. Ерригаш я итт лекци мара йийшаяц отделене членаша цу бIъ бетта юрта боахама экономиках лаьца цхьаккха йийшаяц новаторий, производстве хьалха латтарий опытах.

Иштта ледара да гIулакх юртарча отделене а. Цу отделене 299 члена бIъ бетта йийша ерригa лекцеш 188 мара яц, вешта аьлча укх шера цхьаккха лекци ца ешаш ба цхьабола лектораш.

Ала дезаш да цхьаболча лектораша еша лекцеш идейни чулоацам лоха болаш, ладувгIараш вай мехка латтача гIулакхех, парте решенешa къахьегамхошта хьалхашка уттадеча декхарех дIа ца кхетабеш хилар. Беррига лектораш бац шоай лекце материал вахарца, колхозхоша, совхозий болхлоша кхоачашдеча декхарашца юва хоwш. Къе я лекцей тематика.

Цу тайпара дола кхоачамбоацараш да «Знание» яхача общества цхьайолча отделеней балха юкъе. Цар новкъарло ю къахьегамхошта коммунистически кхетам балара вож ерригача торонех пайда эца. «Знание» яхача общества республикански отделене а цун ерригача районашкарча отделеней а болх тоабар, цу сийдолча гIулакха юкъе мамогга дукхагIа интеллигенци, партийни советски болхлой, производства новатораш чуозар из да керттера дар. Цу общества болх тоабар къаьстта лоархIам болаш да хIанз, хIана аьлча дукха ха йоацаш хиннача цун IV съездага новршал хоатташ ше дIахьийтача каьхата тIа КПСС ЦК яздеча тайпара, Коммунистически общество хьалъяра хIанзарча этапе мехка идейни культурни вахарера «Знание» яхача Ерригсоюзни общества лоархIам чIоагIа лакхбенна хилара. «Бехктокхамера декхар да, — йоаж цу тIа, — знанией тайп-тайпарча довкъошка тIатIа дукхагIа лакхлуш дола дукккача адамий духовни хьашташ кхоачашде дезача, Iилманна, культуранна, техниканен хьалха латтача производственни опытан карагIдаьннарашта пропаганда е езача. буржуазни идеологеца, ширача замах наьха саккетама чу дисача воча гIулакхашца ловттабеча къовсаме хьнаре дакъа лепа дезача, Iилман мировоззрени кхехра, советски общества берригача къахьегамхой саккетам чу коммунистически морала принципаш чIоагIъяра партена новкъостал де дезача общественна хьалхашка латтар».

Лекционни пропаганда шеръяра, цун идейни чулоацам лакхбара мел эшар долаш да вай. Царех бокъонца пайда эца беза, дукхагIа еша еза лекцеш. Вай хана пропаганда чIоагIа лоархIаме я, цун дерриге доакъош коммунизм хьалъяра керттерча декхарех цхьаннека — коммунистически общества саг хьалкхевара тIадерзадаь хила деза.

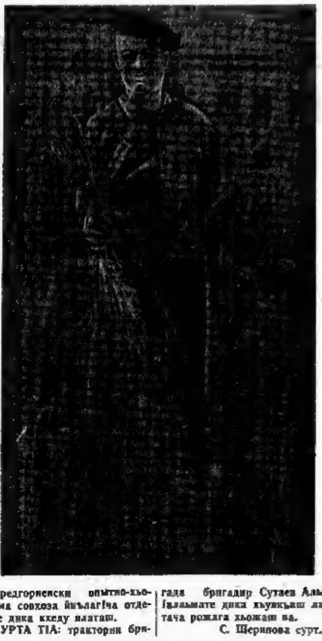

Предгорненски опытно-хьокхама совхоза йиълагIча отделене дика кхеду илаташ.

СУРТА ТIА: тракторни бригада бригадир Сутаев Альви Iалальмате дика хьувкъаш латтача рожага хьожаш ва.

С. Шерипова сурт.

ЯЛАТ ЧУЭЦА ХА ГАЬНА ЯЦ—КИЙЧЛЕ!

МАССА А МЕХКАШКАРА ПРОЛЕТАРЕШ, ВIАШАГIКХЕТА!

СЕРДАЛО

Свет

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГIалгIай обкома, Нохч-ГIалгIай АССР Лакххьарча Совета Министрий Совета орган. Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

АРАДУВЛ 1923 ШЕРА ДЕНЗ

№ 71 (3923). | Шоатта, 13 июнь 1964 шу. | Мах 2 кеп.

Тахан номера тIа:

ТЕХНИКА КИЙЧЪЕ, МЕХАНИЗАТОР

Идеологически болх кхетамца вIаштIехьбаькхача

ИШТТА ВА СА НОВКЪОСТ

ОБЩЕСТВЕННИ КОНСТРУКТОРАШ

ГОРОД САТИЙНА НАБ ЕШ УЛЛАР

ТХО КИЙЧА ДА!—ЙОАХ МЕХАНИЗАТОРАША

Дукха ха йоацаш ха бола ялаташ чуэца. Кхашкара къахьегамхой хIанзе а уйла еш ба ялаташ чуэцилга дикагIа вIаштIехьа фудаь доаккхаргдар-хьогI, уж сов кхорза ца долийташ сихха хьекха касарах Iо а дехка ханнахьа хьалъэцаргеи цардилгея дикагIа чакх мишта доаккхаргдар-хьогI, яхаш. Ялаташ чуэцача лоадамбоаца хIамаш хилац, сахьата механизмо санна ниса болх беш хила еза ерригa системе. Цудухьа цIей дезде вIашагIкхийттача санна дукха нах хул хIанз мугIерех латташ арен кемаш долча Грозненски опорно-хьокхама шурий совхоза центральни усальбе. Болх дIаболабе мара ца безаш ялаташ чуэца ерригa техника кийча хиларах тела рапорташ хьаэцаш ва совхоза директор вов. Шаго.

Тхо хилар цу боахаме, къамьлаш дир оаха кулгалхошца а болхлошца а. Уж берригаш а дог тийшa ба ялаташ чуэцилга дика чакхдаргхиларех. Цхьабакъда, карагIдаьннавчунна са тийна Iелга цар оамалехьара гIулакх дац. Iура а сарa а пIаьхка а кхы пIаьхка хьож уж балха эггара бехктокхамегIа йолча хана эшаш кхы вIалла хIама дий. Тхона укхаза хайнари бIаргадайнари кхычарна а хайча пайдана хургда.

Ялаташта эиза тохаш латт хIанз. Фийс бузаш ба 21—22 июне хьакха долалургда аьнна хеташ да ялаташ.

9408 гектар я боахамо чуэца езаш, царех 5300 гектар кIа, 2300 гектар мукх, 10 балха дийнахьа чуийца даха лерхI уж дерригa ялоташ: 5 дийнахьа хьекха Iохакхин вокх пхе дийнахьа касарах дада ялаташ хьаж а кийца, арлен. Кхы а сихагIа чуийца баргба мукх — 3 балха дийнахьа.

Иззал дукха болх чакхбаккхара гIулакх дика вIаштIехьдаккхарал совгIа, тешаме техника а хила еза. Укх шера ялаташ чуэцаш 45 комбайн хургья, цу даькъе СК-4—33, СК-3—6, РСМ-8—6 а йолаш. Тайп-тайпарча маркаех йоле 30 совгIа жатка хургья ялат хьокхаш. Вайна ма гарра техника кIезига яц. ХIаьта а, оттаьча графикага хьежжа болх чакхбаккхара низ тIабахийта болх бе безаргба. Аьлча кхоачам ба, цхьан дийнахьа ЖВН-10 яхача жатка хьакха езар 50 гектар, ЖВН-6 яхачун — 40, ЖРБ-4,9 — 30, ЖБ-4, 6—20 гектар хилар. Цхьан дийнахьа ялат хьалъэцара задани 18—20 гектар лаьрхIай. Аллха цхьа кIа хIара дезна 870 гектар хьакха дезаш да, иззал касарах уллар хьалъэца а деза.

Агрегаташка боаррамагIа болх байтара, сеца латташ, царга зехье ха ца йоаяйташ болх дIабахьара ялатех йиза комбайний бункераш ханнахьа йоассаа еза. ЛаьрхIа дийцар ма дош. Цу гIулакха йизза торонаш йолаш бац боахам. 110 эшача метте, йолаш яраш 20 автомашина мара яц. ЛоархIам болаш гIулакх дар шоаш шефство лелаеча гаражаца ханнахьа договор дар, хIаьта совхоза кулгалхоша из да а дир. Даьна договорах ялаташ чуэцача хургья 90 автомашни.

Оаха хаьттар, ялаташ чуэцача балха боххача наха яхача кийчбелга мишта хургйа шун аьнна. Тхоъ жоп делар, даа хIама кхай тIа тергда аьнна. Повараш хIанзе а кийчбаьб,

Укх шера хувцаргья ше лелача СК-4 яхача комбайна тIехьатувса ЖВН-10, ЖВН-6 яхa шерра яха чулоацаш йола агрегаташ. ГIулакх сенах латт аьлча, из латт, хIанзалца шера 10 дийнахьа болх баьчуя тIехьагIа, вож йола ха комбайнаша хIама ца деш йоакхиина хинна халарх. Царга дукхагIа болх байта лаьрхIад совхоза кулгалхоша. Техниках пайда дикагIа эцара маIан да продукци яккхарга дIабола мах лохбара йоакхо елга. Цхьабакъда, укхаза керттердар жаткаш лелаьь тракторащ мукъаилар да. Доакъараш кийчдеча бригадай сатота хила езаш хIанз, ка бола ялаташ чуэца а доладенна, транспортни средстваш ца хилар бахьан долаш, доакъараш кийчделга дусарт ма дий аьнна. Мукъаьннача тракторашa йиш хулийт гIожен мошен доакъараш кийчдара темпаш лакхъе.

Кхы аьлакха керда хIама а да. Укх шера дуккьашка болх беш хургья гIожа доакъараш оатаргаш йоалка комбайнаш. Из боакхача лоарахIамера гIулакх да. Цкъа дале, ка бола ялатащ чуийначул тIехьагIа кхаш, тIа мел йисача хIамаех мукъа а даьке, цхьаькха культура дIае кийчду. шозлагIа дале, цхьан ханна кийчдеш хул маьхера доакъар. Хьалха гамаш йоара, хIаьта хIанз аьтача чах дIа а техе, шоай тайпарча гележкаш тIа етте фермашка дIакхухь. Комбайна тIехьа лелаш йиъ тележка а, хIарaне чу 40 кубометр мукъ чу а хошаш. Тележка хьалйиза яьлча, из тIехьара дIа а цьоастайнйя ферме дIаюгийт, вож комбайна тIехьаяьа, и. кх. дI.

Вай республика хьалашка паргIатта шера ца хьувкъам лу лаьтто. Цхьабакъда, из кхебе кхетам хила беза. Ахкан замалахьа тIоадал хиларах тийша да ялаташ хьувкъьяга. Совхоза механизатораша дика кхетадаьд гIулакх: юкъ юкъейолийта мегаргъец ка бола ялаташ чуэцарая шоллагIа культураш дIаераи. Ялаташ хьекхизза долча хана кхоачамболаш тIоадал хул лаьттанца, цхьабакъьа, уж тIера дIадаьнна массехк ди хаьлехьа докъалу из, оахача хана тIагIолла чоп а тоххалеш ца лохадича ца довлаш. Укх шера, республике цIа хезача механизатора Кагерманов Оалхазара санна, совхозе цхьан агрегатаца болх беш хургья шийна ЖВН-6 яха жатка, дисковни лущильникаш, СКГК-6 яха сеялкаш а йолаш йола шоеш лела комбайнаш. Цу тайпара шозлагIа дIайийначв культураша дIабода мах кIезигагIа а болаш хьувкъам лургба.

Хьаэца мегаргдолаш дика гIулакх да ка бола ялаташ чуэцачен ча гуладеча балхаш тIа хьнарегIа къахьегарча белгалбаьннача комбайнераштен шоферашта материальни поощрени яр. Масала, ЖР-4,9 а ЖРН-4,9 яхача агрегаташца 3 дийнахьа 75 гектар хьекхача болхлошта 10 сом ахчан преми лургья, ЖБ-4,6 яхача жаткаца 69 гектар хьекхачоа 6 сом, ЖВН-6 а ЖБ-4,6 а яха ши жатка вIашагIа а хетта МС-4 яхача комбайнаца кхаь дийнахьа 125 гектар ялат хьекхача механизатора 12 сом преми йоагIа, а. кх. дIахо а. Материальни бевам тIабакхйтара принципа лерда тIа тел влапеш касарах улла ялат хьалъэцаши оардаши йолча агрегаташ тIа болх беча болхлошта, ча хьагулдеча а хилаш деча а болхлошта, комбайнашкара ялат дIаувзача шоферашта, хIаьта тIеххьара комбайнера эпача премех 50 процент эц. Ахчан преми ялрал совгIа, дика болх беча бригадана цIе вымпелаш а тергья.

Къаьстта терко еш лелабу укхаза политмассови болх. Массайолча отделене агитаторий семинараш яьй. Цига ялаташ чуэцара балхий план, совхоза боахам дегIабара итогаш, планаши социалистически декхараш кхоачашдара йола перспективаш ювцаш къамаьл дир совхоза парткома секретара вов. Грушецке. Ялат чуэцача агрегаташца балхаш деча бригадашта агитатораш хьожабаьб. ДIадахача дийнахьа баьча балха итогаши балха толашагIа йола опыти ювцаш дола бюллетенаш хул царга хIара денна. Лекционни балха план оттаьй, подписнах яздаь журналаши газеташи культстанашка дIанийсдаьд. «Молнеш» арахецаргйола редколлегеш вIашагIтохаш я. КIирание цкъазза художественни самодеятельноста концерташ уттаде, кинофильмаш хьувкха дерхI культстанашка.

Ялаташ чуэцера чIоагIа кийчо еш латт совхозе. Тешшаме да, цу берригача балхага дIадахар шолхонце юха меттаоттаргхилар. Нийса гIулакх дар укхаза совхозий директорий, колхозий председателий, производства кхьча командирий семинар яьча Грозненски совхозно-колхозни производственни управлене парткомо даьр.

С. ВАРЛАМОВ.

Ханнахьа тоаяь яха комбайнаш

АХАРХОЙ аьттув болаш ха а хIанзара ха. Цхьа кIезига ха мара йисаяц ялат чуэца делала.

Дукхача боахамашa дерттIа кийчъю ялаташ чуэца техника. Ялаташ чуэцача ерригача машинашта ремонт яь баьннаб Сунженски Урус-Мартанен производственни управленей механизатораш, ремонт яь довда доаккх Шелковски управлене боахамаш.

Цхьабакъда, баккача кхоачамна ялаташ чуэца кийчъуш дерригаш а дац боахамаш.

«Дружба», «Гудермесский» яхача совхозашка а Шаьла производственни управлене кхьча боахамашка а дукхагIа долча шоршика республике эггара хьалхагIа чуэна болалу гуразьа бийна мукх. дIалахача шера цига 20 июне чуийца даьннадар 500 гектар гарга гуразьа дуь ялаташ.

ХIаьта хIанз мишта ю ялат чуэцара кийчо Шаьла управлене механизатораша? Ала дезаш да, из Iалаьмате ва еш хилар а арен «кемашта» ремонт яра гIулакх цхьаккха терко йоацаш лелаяш хилар а. ХIанз а кхашка арада кийчо йоацаш 30 комбайн я — ялат чуэцача техниках кийсса ахаш хIана яц аьнна я уж.

Шортига лаъ комбайнашта ремонт яра болх «Скотооткорма» треста боахамашка, Наьсарен производственни управлене боахамашка, хIара иттаагIа йола комбайн ялат чуэца кийчъяяц я Наурски производственни управлене.

Ялаташ чуэна ха хьатIаккхачалехьа, укх шахдисача кIезига мара доацача деношка, дика ремонт а яь, ялаташ чуэцаргIйна ерригa техника кийтъе еза шорташкарча механизатораша.

1964 шера 10 июнь тIаккхачалца комбайнашта мел ремонт дый хьакхьегIам йола

СВОДКА

Производственни управленеш	Ремонт яра алан хьолашкъара процент	Июнь бетта 10 дийнахьа ремонт дый	Ялаташ чуэна [illegible] ремонт [illegible]
Сунженски	105	7	—
Урус-Мартана	100	7	—
Грозненски	91	11	13
Наурски	80	4	10
Шелковски	85	5	6
Наьсарен	76	4	10
Ножай-Юрта	64	3	8
Шаьла	55	—	30
«Скотооткорма» треста боахамаш	64	7	10
Республикански опытни станце	115	6	—
Ерригача республике гIолла	83	64	114

ЖА ЛОРГАШ ЛАТТ

СУНЖЕНСКИ производственни управлене XIX партсъезда цIерахча колхоза жа Iуша 119 Iаьхар хьалкхебаьб хIара 100 жийна тIехьа. Во хьокхам бац из. ХIанз жа лоргаш латт.

Эшаш мел йола агрегаташ а оттаь лерттIа кийчдаьча доккхача, а паргIатача а цIагIа пахаддаш болх беш 16 саг ва. Дика бу цар шоай болх, вIалла тIа ца дуташ хьадоакх жена тIара тха.

Ялх эзар совгIа устагIа ба боахаме ларга беваш. Цудухьа сихбенна къахьегеш ба колхозхой. Даим хьалха латт дикагIа толамаш доахаш хьайоагIа Стародубцов Николая кулгалду звено. колхоза правлене. ДикагIа къахьийгача звено членашта денна 20 сом ахча тел укхаза. Цух совгIа ларга даьлча хьалхара моттиг яьккхача звенона—70 соми, шоллагIа моттиг яьккхачун — 50 соми, кхоалагIа моттиг яьккхачун — 30 соми лургда. Цу гIулакхо доккха новкъостал ду къахьегама оасарле белггала лакхъяра. Денна 500 устагIа лорг колхозхоша.

Т. КИРИЕНКО.

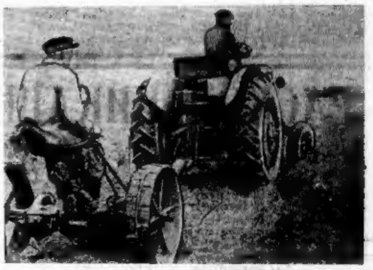

Сизбенна довгьар Iалаиддин ба «Шалинский», совхоза шоллагIча отделене болхлой. Дерригa хьайбаш дика Iангара дала лаьрхIад цар.

Сурта тIа: тракторист Лорсанов Усман косильщик Ахмадов Юсуп клевер хьокхаш ба. Нормах 7 гектар хьекха еза 14—15 гектар клевер хьокх цар денна.

С. Шерипова сурт.

МОСКВЕ ХИННА СОВЕТСКО-ГЕРМАНСКИ ДОТТАГIЛЕН МИТИНГ

12-ча июне Москве съездий Кремлевски Дворецe советски-германски доттагIлен митинг хилар.

Гулбеннараша чIоагIа, дIаьхдаь тIоараш тохарца тIанийшар президиуме гучабаьнна СЕПГ ЦК Хьалхара секретарь, ГДР Паччахьалкхен Совета Председатель Вальтер Ульбрихт, КПСС ЦК Хьалхара секретарь, СССР Министрий Совета Председатель Н. С. Хрущев, новкъостий Л. И. Брежнев, Г. И. Воронов, А. П. Кириленко, А. Н. Косыгин, А. И. Микоян, Н. В. Подгорный, М. А. Суслов, Н. М. Шверник, В. В. Гришин, Л. Н. Ефремов, Ю. В. Андропов, П. Н. Демичев, Б. Н. Понамарев, В. Н. Титов, А. Н. Шелепин, Германски Демократически Республика боваш бола партийни паччахьалкхен деятелаш.

Митинг хьаелл КПСС Московски городской комитета хьалхарча секретара Н. Г. Егорычева.

Митинге къамаьлаш дир Московски электроламповн завода слесара Социалистически Къахьегама Турпала А. М. Малинкина, СССР медицински Iилмай Академе действительни члена, Ленински преме лауреата, СССР Лакххьарча Совета депутата Б. В. Петровске, Московски паччахьалкхен университета студентка Ефимовас.

Гулбеннараша чIоагIа тIа а эцаш, митинге дIаьхха къамаьлаш дир новкъосташа Н. С. Хрущевеи Вальтер Ульбрихтеи.

(ТАСС).

СССР-ен ГДР-ен ЦХЬАНА ОТТАДАЬЧА ДОКУМЕНТАШТА КУЛГАШ ЯЗДАР

1964 шера 12 июне Москве Кремлерча Йоаккхачa дворецe кулгаш яздир Советски Социалистически Республикай Союзеи Германски Демократически Республикаи доттагIалах, вIаши новкъостал дарах, вIаши гIулакхаш деладарах долча Договора. Из Договор де лаьрхIар оагIонаша СЕПГ ЦК Хьалхара секретарь, ГДР Паччахьалкхен Совета Председатель Вальтер Ульбрихт паччахьалкхен визитах СССР волаш Москве переговораш хиннача хана. СССР-ен ГДР-ен доттагIалах, вIаши новкъостал дарах, вIаши гIулакхаш деладарах долча Договора кулг яздир Советски Союза цIерах СССР Министрий Совета Председатела Н. С. Хрущевеи Германски Демократически Республика цIерах ГДР Паччахьалкхен Совета Председатела В. Ульбрихтеи.

Цу хана кулгаш яздир СЕПГ ЦК Хьалхара секретарь, ГДР Паччахьалкхен Совета Председатель В. Ульбрихт доттагIлен визитах Советски Союзе хиларах йолча цхьана оттаьча коммюникенa. Цхьана оттаьча коммюникена кулгаш яздир новкъосташа Н. С. Хрущевеи В. Ульбрихтеи.

(ТАСС).

РСФСР Лакхехьарча Совета кхоалагIа сесси

11 июне Москве, Кремлерча Йоаккхача дворецe ший болх дIахо баьхьар VI хержача РСФСР Лакхехьарча Совета кхоалагIча сессе.

«РСФСР бахача наха деш дола медицински гIулакх мишта латт, из дIахо тоададарах, наьха унахцIено лораярах» республика унахцIено лораяра министра В. В. Трофимова доклад чIоагIа йийцар.

Сессе къамаьлаш дир депутаташа А. И. Загребина, Б. А. Попова (Ленинград), вовзаш волча хирурга А. А. Вишневске (Москва), А. А. Косаревас (Ивановски область), ВЦСПС секретара Н. Н. Романова, Моссовета исполкома председателa заместителa Е. Я. Просветовас.

Иштта пренеех къамаьлаш дир РСФСР просвещене министра Е. И. Афанасенкос, депутаташа П. М. Дичука (Къилбаседа ХIирий АССР), А. П. Черняева (Куйбышевски область), И. В. Юшкина (Мордовски АССР), кхычар.

РСФСР унахцIено лораяра министра, депутата В. В. Трофимова заключительни дош аьнначул тIехьагIа «РСФСР бахача наха деш дола медицински гIулакх мишта латт, дIахо из тоададарах, наьха унахцIено лораярах» бола соцам тIанийшар РСФСР Лакхехьарча Совето.

Цул тIехьагIа депутаташа йийцар РСФСР Лакхехьарча Совете законодательни Комиссе председателa Г. В. Подельщикова яь «РСФСР гражданский гражданси процессуальни кодексай проекташ» яха доклад. Российски Федераце уж кодексаш чIоагIдарах дола законаш тIанийцар Республика Лакхехьарча Совето.

Сессе чIоагIдаьд РСФСР Лакхехьарча Совета Президиума указаш, царех доагIаш дола законаш соцамаши.

Цуяца РСФСР Лакхехьарча Совета кхоалагIча сессе ший болх йистебаьккхар.

(ТАСС).

• • • «КПСС ЦК июньски Пленум хинна шу дизарга» • • •

ПРОИЗВОДСТВАЦА БУВЗАМ БОЛАШ

КПСС ЦК июньски Пленум хинначул тIехьагIа шу доалаш латт. Заводерча партийни организаце идеологически балха тIехь цу юкъагIа дикка хувцамаш хиннад. кIезига яц цу юкъегIа идеологически балха юкъейоалаь керда формаши методаши.

Парткомо чакхдаха лаьрхIача гIулакхашна дар парткома чу а йоагIаш идеологически комисси вIашагIйоллавга. Из комисси болх беш я. Цунна керте латт парткома член нов. П. К. Фролов. Завода радиогазетага ладувгIа йиш хургйолаш, цехашта радиофикаци елга мийта латт бокъонца тахка а техка, завода дукхача цехашка, участкашка, цIеча уголокашка радио юллалга вIаштIехьдаьккхар комиссе.

Заводерча лекторски група, пенгазетий балхага а хьийжай комисси. Цуи инициативах дикагIа бола новкъостий юкъе а бохийташ эргаьхар пенгазетий редколлегеш, вIашагIъеллар заводерча «МIара» яхача сатирически газета редколлеги.

Шу совгIа ха я заводе болх беш радиогазета дола. КIира шозза микрофоне къамаьлаш цу производства новаторша, тайп-тайпарча темаех беседаш хул.

Цул совнагIа хIира цкъазза поччий меттала я дIакхайкаду радиогазет. ХIара денна IуйрийIна радиогазето завода коллективага дIакхайкаю цехашта юкъерча социалистически эхье даьхача дийнахьа хьахиначун итогаш.

Заводе дукхагIа теркам тIаьийта баьйнаб хIана агитаторий балхв. Идеологически комиссе дакъа а лоацаш агитаторий составага хьажа а хьежа, керда нах юкъеэзар агитатораште. Царна лаьрхIа бетта шозза семинараш хул, мехка чухь а доазол араьха а хиика лоархIамера керда гIулакхаш а производства дешаш а дувц цига.

Масала, семинараш хиннай КПСС ЦК июньски, декабрьски, февральски Пленумий балха итогашта хетаь, «Халкъа боахамера химе лоархIам» яха доцш дувцаш, шин системана юкъерча экономически яхьах, завода производственно-боахама балха анализ еш, иштта дукхха кхыдола дешаш дувцаш. «Мишта хийчъе а дIажьа а еза беседа» яхь методически лекци а йийшай семинаре. Агитатора долча новкъостала политически дешара кабинето тематика уттаю темаши литературеи белгал а еш. Агитаторий балха опыт вIаши йоезийташ инструктивни совещанеш хул цехашка.

Семинарашка къамаьлаш ду завода болхлошех специалисташех: инженера нов. Болотова, директора экономика волча заместителв нов. Мутовина, керттерча механика нов. Бабыча, директора кхерамзлен техникана йолча заместитела нов. Ревинас, технически Iилмай кандидата ЦЗЛ начальника нов. Мелумовас, иштта кхычар а.

КIезиг-дукха теленрий заводе лекционни пропаганда а. «Знание» яхача общества лекторски группа состав а тIакхийттай. Цу группа лектораша шера 111 лекци йийшай. Лекционни балха хьникре дакъа лоацаш ба 6-ча участка начальник нов. Шахтман, ПКВ начальника заместитель нов. Шпичко, илхагIча цеха воккхагIа вола инженер нов. Чуркст, иштта кхыбараш. ХIара бетта цкъазза «лекторий ди» хул заводе, тайп-тайпарча темаех лекцеш еш, хIаьта наггахьа цу дийнахьа массанахьа цхьан тематиках хул лекцеш. Иштта хилар «Химе ди», «Iилмахой заводе», «Дуьна духьаларча пропаганда ди» ихараш а кхыяраш а.

Бокъонца оттаяь план а йолаш цу планах бу лекционни болх. Тайп-тайпара лекцеш еша бийха боалабаьча лекторел совнагIа, лекцеш еш заводерча лекторски групперча лектораши а.

Политически дешара система тоае езаш хилар белгалдаьккхар КПСС ЦК июньски Пленумо. Цудухьа дешара кердача шерага кийчлучв хана дешара керда формаш юкъейоалайир парткомо. Керттера теркам тIабахийтар марксизма-ленинизма лардаши экономика дешаши шоай лоIаме Iомадара методана. Цу гIулакха вIашагIъеллар 10 семинарски шиь лекторийи группаш. Цига дешаш 233 саг ва. Хьайир керда техника, технологи, экономически дешаш Iомадара йола лекторий. Завода юкъерча кулгалдеча кадрех 70 саг хиннав цу лекторе дешаш.

Ленинградцашкарчи хьехам а кийца, заводе болх беш хилар коммунистически къахьегама 5 школа, царна керте латтар участкайи цехийи начальникаш.

Завода инженерно-технически болхлошеи кулгалдеча болхлошеи хьикаре дакъа а лоацаш 1964-ча шера 3 конференци чакхъаьккхай заводе. Масала, укх шера март бетта хиннача конференце дийцар «Мехкдаьтти чакхдоаккхачара автоматизацеи технологически процессайи вай кхаара лостами завода коллектива декхараш» яха доц. Цу дешах доклад йир завода керттерча инженера нов. Болотова. Рефераташ бир завода керттера энергетик нов. Калинин, электромонтер нов. Яшунин, завода экономически лабораторе начальник нов. Семенова, иштта кхыбараш.

Коллективаш кхеяреи предприяте общественни вахаре цар дакъа лацареи лаьцъера кулгалдеча болхлойи инженерно-технически болхлойи белхтоххам лакхбир КПСС Центральни Комитета июньски Пленумо.

Крекинг-заводе болх беш 320 инженерно-технически болхло ва, цу даькъе практикаш 77 саг ва. Коллективаш кхеяра дакъе инженерно-технически болхлоша лаца деза дакъа дувцаш парте боацареш а тIе а хьехаш йоккха партийни собрани хилар заводе.

Инженерно-технически болхлоша кхетама балхана дакъа лацара гIулакх леладеш хиннай завода идеологически комисси. Цеков организацешта практически новкъостал а деш, ерригача участкашкеи цехашкеи кхетама болх мишта латт а инженерно-технически болхлоша цига малагIа дакъа лоац а хьожаш чакхбаьлар идеологически комиссе членаш.

Инженерно-технически болхлоех хIанз укх сахьате 35 пропагандист, 12 методически совета член, 9 идеологически комиссе член, 50 агитатор, 20 лектор ва заводе. КIезига бац царна юкъе дукхача хана деш балхаш а деш, идеологически балха энтузиасташ бола новкъостий а. Царех ба пропагандисташ новкъостий Карпенко, Розенберг, Шпичко, Василенко, Фролов, Головчанская, Кудецкий, Хачатурова, агитатораш новкъостий Новиков, Власов, Овсянников, Козлова, Холина, Казимбекова, Дульская, Рыжов, иштта кхыбараш а. КПСС горкомеи райкомеи Сийлен грамоташ тийша ба царех цхьабараш.

Наха кхетам баларо декхар кьаьхкашкн а оттадаь миссени сайре яьй заводе а общежите а: телевидене гIолла а дIа а тойташ хиина «Парте программа — халкъа программа» яха тематически сайре, кхаь хапарча наьха сайре къахьегама ветеранашца вIашагIкхетар. Производства новаторашца вIашагIкхеташ сайре хилар общежите.

Завода 1, 2, 3 номераш йолча цехашка цIеча уголокий балха идеологически комиссе тоххам баьчул тIехьагIа цига вIаштIехьъьхар дIа-хьа кхухьаш йола библиотекаш. Цу библиотекашка общественни хьисапе балхаш деш ба цехий операторашн лаборантиши.

Цехий парторганизацешеа партномо чIоагIа йоакко еш леладу заводерча гойтара агитаце доц. ТIаийна социалистически декхараш кхоачашдара дакъе цеха а завода а коллективашта де дезар хьахьокхаш йола керда щиташ кийчъьй ерригача цехашка, балха участкашка а цехашка а хьалгеха доахк хоза кийчдаь тIахьехамаши коммунизм хьалхерий моральни кодексана хетаь плакаташ.

ШоллагIча цеха територе тIа я завода дикагIа болча къахьегамхоех 20 сага портрет а доаллац йола портретни галлерея. Гобаьккха дукха эказаши декоративни гаьнаши еглай цига.

Парткома заседанешка дукхагIа дувц хIанз идеологически балха дешаш. Масала цига дийцад № 7 йолча цехе идеологически болх малагIча хьала тIа ба, № 3 йолча цеха коллективе агитационно-массови болх мишта латт, № 2 йолча цехе партийни дешара сете занятеш мишта лел, 1964-ча шера газеташтеи журналаштеи язбалара гIулакх мишта лел, яха а иштта кхыдола а дешаш.

Завода коллектива кхетамца кхееш беча беррига балхо чIоагIа новкъостал ду производства кхоачамаш гучадахара. Iотъкъам беш дола гIулакхаш дIадахара. ДIадахача шера план 5-ча декабре кхоачашъь ялара хьакъехьа рапорт делар завода коллективо.

Шийй беррига низ тIа а бахийта хIана чуйийна къахьегаш йоал завода коллектива 1964-ча шера тIаийца социалистически декхараш ханал хьалха кхоачашдара.

А. ГУМИНИЦКАЯ,
крекинг-завода политкабинета заведующи.

ИШТТА ВА СА НОВКЪОСТ

НОВАТОР-РАЦИОНАЛИЗАТОР

НАЬСАРЕН «Электроинструмент» яхача завода коллективо денгара денга лаккхъю къахьегама темпаш, балха юкъекхухь керд-керда изделеш, шоай балха говзал лаккхъю болхлоша, инженерно-технически болхлоша. КIезига бац тха заводе новатораши рационализатораши.

Дика рационализатор хиларга хьежжа завода хIара болхлочоа вовзаш ва механически цеха токарь Костоев Iамирхан. Тха заводе згара хьалха С-455 яха электросверлильни машина болх бейолаелча редуктора корпуса обработка ю разец балха юкъеяхьара рационализаторски предложени кийчйир Iамирхана. ХьалхагIа редуктора корпуса обработка яра эшаш яр кхо резец, из предложени балха юкъейихьачул тIехьагIа цхьан резецаца ю из операци. Цу предложене паччахьалкхенна бай пайда 960 сом ахча да. Машинаца деталаш хьаеш йовю ха кхозза кIезигъеннай.

Iамирхана кийчъьча рационализаторски предложене торо хилийтай цу машина тIехьашкарча щитага кердача шин операцех болх байта. Цу предложене укх шера паччахьалкхенна берзбола пайда лах бIаь сом ахча да.

Нов. Костоев даим' кердадар тоххаш, деталашта обработка яра дикагIйола методаш балха юкъехухьаш; ший балха опыт шийцарча новкъосташта дIалуш; технически знани лаккхъеш къахьегаш ва. Заводерча массехк сага токара болх Iомабаьб цо. Iамирхана болх бу моттиец цун инструменти даим тIехдикача хьала тIа хул. ОТК болхлой чIоагIа раьза ба цо беча балха. Арахецача продукце дикал лакха а йолаш хIара смена норма 150—165 процент кхоачашъю цо.

Укх шера апрель бетта нов. Костоева еннача предложенех хIамаш теда инструмент иръярцеи цун скорость лаккхъярцеи С-437 яхача электросверлильни машина подшипник эргаякха торо хиннай. Цхьаккха саго новкъостал ца деш ше балха юкъейихьар цо из предложени. Цо паччахьалкхенна укх шера берзбола пайда 1567 сом ахча да. ХIанз С-455; С-437, С-469 яхача электросверлильни машиний шестернаш эргаяхара методаш тохкаш къахьегаш ва Iамирхан. Токарни станокашта модернизаци яра чертежаш кийчдеш а ва из.

Баркал оалаш, бокклача безамца дувц Костоев Iамирхана шийне Ростовски «Электроинструмент» яхача заводе ше балхах дика кхетаваь хьехархо Селицов Николай Васильевич. Цо чIоагIа вазлийтай Iамирхана токара вовзал.

Кхы а дикагIа творчески къахьегамеи балха тIа толамаш даха ка лала хьа, Iамирхан.

В. ТИМУРЗИЕВ,
«Электроинструмент» яхача завода инженер-технолог.

ИТТ ДЕН ПЛАН ТIЕХККХОАЧАШЪЯЬЙ

Семилетка ялхалгIча шера дика къахьегаш я Грозненски ГАРО завода коллектив. Валови продукци арахецара май бетта план 101,9 процент кхоачашъяьй цо, хIаьта къахьегама овсарле пленех лаьрхIачул 1,3 процент лаккхъеш паччахьалкхенна массехк эзар сом ахча кхоадаьд. Пхе бетта валови продукци арахецара план 104,5 процент кхоачашъеш пландал совгIа арахийца продукци 42 эзар сом мах болаш я. Укх бетта хьалхарча денадал а дика къахьегама толамаш даьхад заводa коллективо.

Къаьстта дика къахьегарца белгалъьнна я мастера Арбузников Бориса кулгалдеча инструментальни участка коллектив. Коммунистически къахьегама цIи лелаеча коллективо июна хьалхарча декада план тIехххоачашъяьй.

Б. ДОТМАРЗИЕВ.

Германски Демократически Республика хьаь ши этаж йола комфортабельни пассажирски поезд яха йолеенай Харьковеи Белгородан юкъе. ХIара вагона чу 136 пассажир хоц. Составаца 12 вагон я.

Сурта тIа: Харьковски вокзалера ши этаж йола поезд рейсе яха кийчъеннай.

Е. Андреева сурт. ТАСС фотохроника.

РСФСР Лакхехьарча Совета Президиума Указ

РСФСР КУЛЬТУРА ЗАСЛУЖЕННИ БОЛХЛО ЯХА СИЙЛАХЬ ЦIИ ОТТАЯРА ЪАКЪЕХЬА

РСФСР культура заслуженни болхло яха сийлахь цIи оттайойла:

Эттара чIоагIагIа белгалбаьначa культура цIенойи дворецийи, клубий, паркий, музей, библиотекай, халкъа творчества цIеноб, методически кабинетий, кинотеатрий, киноустановкай, хьокха кинофильмаш телача конторай, издательствай, полиграфе, книжкай торговле, радиовещанеи телевиденеи, культурaи искусствай дешара заведеней болхлошта;

советски культура дегIайоалаеран къахьегамхошта коммунистически хьехам баларeц даькъе йоккхий заслугаш йолаш болча культура органий, кепа йоазон, кинематографе, радиовещанеи телевиденеи болхлошта:

эттара чIоагIагIа белгалбаьнача художественни самодеятельносте дакъа доацараштеи лакхе йийцача культура учрежденейи органийи балха юкъе общественни хьисапе дакъа доацараштеи.

2. РСФСР культура заслуженни болхло яха сийлахьча цIера хьакъехьара Положени чIоагIйойла.

РСФСР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель
Н. ИГНАТОВ.

РСФСР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь
С. ОРЛОВ.

Москва, 1964 шера 28 май.

РСФСР КУЛЬТУРА ЗАСЛУЖЕННИ БОЛХЛО ЯХАЧА СИЙЛАХЬЧА ЦIЕРА ХЬАКЪЕХЬАРА ПОЛОЖЕНИ

1. РСФСР культура заслуженни болхло яха сийлахь цIи лу: эттара чIоагIагIа белгалбаьначa культура цIенойи дворецийи, клубий, паркий, музей, библиотекай, халкъа творчества цIеной, методически кабинетий, кинотеатрий, киноустановкай, хьокха кинофильмаш телача конторай, издательствай, полиграфе, книжкай торговле, радиовещанеи телевиденеи, культураи искусствай дешара заведеней болхлошта; советски культура дегIайоалаярен къахьегамхошта коммунистически хьехам баларeц даькъе йоккхий заслугаш йолаш болча культура органий, кепа йоазон, кинематографе, радиовещанеи телевиденеи болхлошта, эттара чIоагIагIа белгалбаьнача художественни самодеятельносте дакъа лоацараштa, лакхе йийцача культура учрежденейи органийи балха юкъе общественни хьисапе дакъа лоацаш болча наха.

Сийлахь цIи ялара хьакъехьа автономни республикай Министрий Советашка, краевой, областной, городской — республикански (РСФСР) доалаь йолча горолий — къахьегамхой депутатий Советий исполнительни комитеташка дехар де йиш я районийи городийи къахьегамхой депутатий Советий а цар исполнительни комитетий а, партийни, профсоюзни, кхыча общественни организацей. Автономни республикай Министрий Советаша шоай предложенеш автономни республикай Лакхехьарча Советий Президиумашка дIачулу.

Автономни республикай Лакхехьарча Советий Президиумаша краевой, областной, городской — республикански (РСФСР) доалаь йолча горолий — къахьегамхой депутатий Советий исполнительни комитеташа сийлахь цIи ялара хьакъехьара шоай дехараш СССР-а а РСФСР-а а министерствашка ведомствашка дIачулу.

СССР-а а РСФСР-а а министерствашеи ведомствашеи хьачулураш аьла еза йоагIаш болча профсоюзай ЦК-шца за... [illegible]

2. РСФСР культура заслуженни болхло яха цIи РСФСР Лакхехьарча Совета Президиумо лу СССР-ен РСФСР-ен культура Министерства, СССР-ен РСФСР-ен Министрий Советий кинематографе гIулакхашта йолча Паччахьалкхений комитеташа, СССР-ен РСФСР-ен Министрий Советий кепа йоазонна йолча Паччахьалкхений комитеташа, СССР Министрий Совета радиовещанеи телевиденеи йолча Паччахьалкхен комитето, ВЦСПС-о хьачубоалараште.

3. РСФСР культура заслуженни болхло яха сийлахь цIи еннача наха РСФСР Лакхехьарча Совета Президиума Грамота лу.

Сийлахьча цIерах ваккха йиш яц РСФСР Лакхехьарча Совета Президиумо мара.

Кагирхошта сагота хургйоацаш

Черноречье поселкерча химикий общежите бахача кагирхоше сагота я тхьацига, яхаш дувцаш хаза йиш яр. Цхьаькха болх беза цар общежите беш. Уж массе а дела кхоачамбоацареш дийцар комсомольцаша шоай собране. Цул совгIа химически комбинате профсоюзни организаце, комсомола комитето лаьрхIар общежите бахача кагирхой вахар сакъердаме хилийта.

Кагирхошта юкъе культурно-массови болх дIабахьара план оттайир. Кхетама болх дIабахьара тайп-тайпара формаш юкъейоалае лаьрхIар — лекцеш еша, беседаш а. Цхьа №№ 10, 3 йолча общежитешка дийнача сайренашка дийцар эгIомигача сага, дийй задийча гIулакхий эстетиках. Дукха къамаьлаш дир цу темах кагирхоша. Общества, къахьегамаш, вахача хIаравоца эздел хила дезаро дийцар.

Комбинате центральни лабораторе болхлово нов. Елафанова кагирхошта дIайоазийтар Паччахьалкхен Эрмитажа «Эпоха Возрождения» яха выставка. Искусства живописи дикагIа йола произведенеш йийцар. ЧIоагIа раьза хиина тIайийнар къонача химикаша къахьегама законодательствах йола лекци. Лекци йийшача заводской профсоюза комитета председатела нов. А. Д. Велоусова дукха хаттараш дир кагирхоша.

Къаьстта дукха нах гулбенкабар укх денешка общежите, ЧIоагIа сакъердаме яр комбината профсоюзни библиотека «Къахьегамо бите хоза хилийтара» яьха общежите. Къамаьла даьча библиотека заведующе нов. Ресенко дийцар коммунизм хьалхерий моральни кодекс чIоагIа лоархIаме документ хилар.

— Малав химически комбинате хьалха уборщица хIана синтетически спорт доашхача цеха мастера Попова Александрай цIи ца йовзаш. Ше сиина бола оттеш могий нах Iомабьй цо къахьегаш бола. ВЛКСМ XIV-ча съезда делегат яр Александра. Производства къахьегама лаьрхIад совгIа, воккха общественник я химкомбината балхаш Дакова Iадах а.

Дика дар мара ала йиш яц общежите бахача кагирхоех Шипков Николайх, Крищенко Анатолех, Петров Евгених, Пироженко Владимирех, Къахьегача малагIча, бахача дика мел долчунна дакъа доалаш ба уш.

Укх тIехьарча хана кхет-кхета Грознерча химикий оселке бIарагто йиш я лектораш доакхачеш. Тоалуш латт кагирхой химикий Дворецара бувзам, — дьиере дакъа лоац художественни самодеятельностъ. ХIанз общежитера вахар кагирхоша воагIача беса самоIергалаш вIаштIехьдаьккхаш да. Цу гIулакха керте латт общежите комсомольцаш.

И. ОЛИМПИЕВ.

РАСКОЛЬНИКАШТА ДУХЬАЛА КОММУНИСТИЧЕСКИ БОЛАМА БАРТ-ЦХЬОАГIОН ТIЕХЬА

Вай ханарча революционни низий барт-цхьоагIо еза йолаш мел бIрашта хила а довгIаш чIоагIа новкъа да Китай Компарте кулгалхой дунеи халкъашта юкъерча коммунистически болама генеральни наькъа идейно-теоретически политически лардашта духьала къовсам лоаттабеш а цуна цхьанк коммунистически партей барт-цхьоагIон организационни лардаши мамогга йохаеш а хилар.

Коммунистически болама бартцхьоагIо йохае тарлургдола цхьаккха тайпа а хIама ца леладе, аьнна, кхыча партешца цхьана Китая Компарте шийна тIаийца хиина декхар кхоачаш ца а деш доходаьд КПК кулгалхоша.

Раскольникаш шоай болх беш ба

Ший логика йолаш да долла хIама. Из йолаш я фракционераша, революционни болхлой болама дезорганизатораша лелавечунца а.

Шоай хана К. Марксен Ф. Энгельсен гуча а яькка хьахьекхар фракционизмаи раскольничестваи шийй тайпарара «логика». Хьалхарча Интернационала духьала а оттаеш, раскольникаша - бакунисташа хьаьча «Социалистически демократе альянс» яхача къайлагIарча общества хьалхашка оттаду декхараш шоаш мадарра хьагуча а доахаш, Марксен Энгельсен яздаьд: «Шоаш тохаш йола хIама йолаш йолча правительствашта духьала а ца тохаш, цуи догмаши кулгали тIаьцаш боацара революционераштa духьала тохаш йолча эттара хьарагIарча анархизма сиблтехьара общество я вайна хьалхашкара яр» (К. Маркс Ф. Энгельс, Соч., т. 18, оагI. 329).

Цу новкъа бола вай хапара раскольникаш а. Бакъдерша тешал ду, хIанз а империализмех цар яппараш йойя а, ленински деятелашца шоай керттера тохар бокъонца болча революционераштa-ленинцашта духьале, коммунистически партешта духьала дерзадаь хилара.

1960-ча шера хиннача совещане воштал йолча партей кулгалдеча организацарча перепискаца а, хIаьта иштта пропагандистски материалаш йоаржара наькъаца а ужаш ерригача компартеех дIакьоарчае гIертар шийй тайпарара дунеи коммунистически болам шоай антиленински платформа, шоай «идейни кулгалла» мутIахьа берзабе лаьйзар уш. Цхьабакъда, принципиальни йолча марксистско-ленински позицешта тIера яппизар вошал дола партеш. ТIаккха тIа-тIа дукхагIа а лаладеш, тайп-тайпара бIаха гIулакхаш леладе баьлар КПК лидераш — меткIаьле, маьхаз нах уттабелга, шантаж, цу наькъаца уж шоашта тIехьадаккха гIертар кхыча мехкашкарча коммунистех цхьадолу дакъа мукъагIа. Шоаш лелабеш бола авантюристически, раскольнически никъи раскольнически гIулакхаш хоадамболлаш харцахьа лаьрхIа йолча дукхахча марксистско-ленински партей кулгалхой сий доаде гIертаз а хIамаш леладир цар. Уж къаьстта тIабаьржар КПСС Центральни Комитета духьала, коммунистически болама кхыча мехкашкарча гIорбальна болча деятелашта — новкъосташта Тораза, Тольяттена, США, Инде, кхыча мехкий компартей кулгалхошта духьала, Цхьабакъда, цунах а хIама хилаизар.

Дукха а дукхагIа йолча марксистско-ленински партеша ховдам боллаш духьале а я, 1963-гIа шу юкъедахачул тIехьа, цхьаьнца бола партей мугIарашкв, дунеи халкъашта юкъерча коммунистически болама гуччахьа фракционни къовсам хьаабира новкъа, социалистически мехкий барт-цхьоагIо йохаяра новкъа эттар КПК кулгалхой.

Иштт мел йолча моттигашка. КПК кулгалхоша гуччахьа гIо а леп, цар кагахкхоабараш кховчаш дарв вIашагIъехи, йолаш йолча коммунистически партешца цхьана, къаьстта йола фракционни группаш. Царех массанех а чIоагIа камаьрша «бокъонца бола революционераш», «бакъбола марксисташ-ленинцаш», иштта цу тайпара кхыйола цIераш тохх пекински кулгалхоша.

Малаш ба цу раскольнически группашта юкъера бараш? Уж ба марксистско-ленински партешта духьала Пекина лоаттабеча фракционни къовсама бIехача чопа тIа айбала гIерта массе тайпарара ренегаташ, троцкисташ, авантюристаш. КIезига бац царна юкъе морально талла нах а. Масала, партийни ахча цо доар баьхаи долаш ший хана Бельге Компартера дIаваьккха вар Рэйндорф вхар — хIаьта хIанз из раскольнически группана керте латтаха Грипп гIонча ва. Чилерча юстара хайсарий цхьан группана керте латт Сепульведа—ткъаь иттагIча шерашкахье а Компарте мугIарашта юкъера дIаваьккха вийна, полицеца вувзавенна вола троцкист. Цейлоне раскольнически группана керте латтарашта юкъе йз хьалха дIаяхача хана классовни сотрудничества лаьттехьара политика Iалаьмате чIоагIа хьалловцаш хиина Кумарасири.

Юстара кхайсарий лоаламе йоаца уж ерригa группаш коммунистически боламая араьха латт, цхьанна хIамах ца къахкаш, кхыметтел эттара бIехагIчох а, цар къовсам лоаттабу цу болама духьала.

Компарташта духьала гIертача раскольнически группай болх — из империалистически реакцена дика хумаз я. Дунеи коммунистически боламах, Советски Союзах цар дувца меткIаьлеш доаржа а деш, империалистически прессо козахета еттац раскольниий «манифесташтеи» «заявленешштеи» юха кепа. Кхыметтел къайлагIа мара компартей болх бе йиш йоацача, марксистско-ленински литература мегтане а ца мегийтача а тIехь, цхьаккха а новкъарле ца ярал совнагIа, полице мамогга новкъостал а ду КПК материалаш наха юкъе дIайоаржара.

Пекински раскольникаша барт эгIабеш бу болх бехьаи долаш чIоагIа халача хьола тIа эттай цхьайола коммунистически партеш, революционно-болхлойн къамаи-кортамукъален болама эттара лоархIамегIара проблемаш къоастаяра тIера а бовхаш шоай низ цхьачахье тIа ца ахийтача цаец уж.

Къаьстта аьлча, цу хьале эттар Инде Коммунистически парти. 1959-ча шера китайско-индийски доазоне къовсам хиннача хана дена КПИ раскольнически элементаша хадданза Iоттараш я цу парте политикана, Инде чурча политически хьала шоаш харцахьа беш бола мал цунах дIахьоарчабе а ца авантюристически тактикага вакха а гIерташ.

Къаьстта чIоагIа эхь дийна духьала гIерт КПК лидераш Цейлона Коммунистически партена. Китайски анкалаша новкъостал а деш хьаьнер Цейлоне фракционни антипартийни группа. Статья тIа цIенбаь хьабувш Цейлона, Бельге, Австрале компартешка китайски раскольникаша лелабу барт эгIабара болх.

ЧIоагIа белгала гIулакх да Пекинера хьаьнн а телаш лелабу раскольнически болх дукхача кана дена компартешта духьала къовсам лелабеш йолча массе тайпарарча кагийча буржуазни контрреволюционни элементашa гIадъаха застабеш хилар. Эттара хьалха ца але доагIараш ба вай хапара троцкисташ. Шоаш КПК кулгалхошца идейни гарга хилар белгал а доахаш, троцкисташа сагувс пекински лидераш «чакхбаллалца лерагIа хургиларга».

КПК нетроцкистски лидераш IV троцкистски интернационала делегацица идейни гаттабалар тIа-тIа дукхагIа хьалдуе марксистско-ленински партешта духьалара фракционни къовсам вIашгIехьбоккхара парца лоаттачо практически сотрудничествона.

Цунах хетта статьях дагайоаххийт В. И. Ленина къоастам ба йола фракционноста белгалонаш. Из — къаьстта платформа йолаш хилар, хIаьта цу тайпара платформа йолаш ба китайски раскольникаш цар оагIув хьалловцараш («цIи хьаьа йола «25 пункт»); шийй группаш, фракционни дисциплина хилар (из пекински лидераша хьаьй); къаьстта йола кепа йоазон органаш арайоахаш хилар (бокъьалдер аьлча, цу тайпара а КПК центральни орган «Жэньминь Жибао» яха газета «Революци» аьнна йоккха цIи а тилла массехк меттала Пекино арадаха «дунеи халкъашта юкъера» журнала; цунна цхьана КПК анкалаш дакъа ца лоацаш Iийаб коммунистически болхлойи партей «Машарен социализма проблемаш» яхача теоретически информационни журнала болхаца).

Уйла айтаи да Пекина центр а йолаш цхьа «дунеи халкъашта юкъера» организаци вIашагIйолладага сихле беза болаш ба КПК кулгалхой, яхаш кхыча мехкашкарча пресса деш дола хоамаш а.

Гуча да дунеи коммунистически болама духьала, къаьстта программа а йолаш, шоай группоаш, фракционни дисциплина а йолаш шоашна уйла кхеташ йолча наьха «дунеи халкъашта юкъера болам» вIашагIйолла гIерташ КПК кулгалхой хилар.

Шоашта тIера дIа а дьакха чуйийна кхычарна дIагIайлла гIерт китайски кулгалхой бокъонца шоашта йоагIаш йола «вай хапара Iалаьмате бокхий раскольникаш» яха цIи. Цхьабакъда, кхыбараш а бовцаш, духхьала уж ба коммунистически партей мугIараш шолхе ца доалаш «дика йиш ц», тIехьаьра а кIира мехка шонна революционни предатер-

«СЕРДАЛО»
6 оагI. 13 июнь 1964 ш.

ЙОАККХАРГЬЯ КОТАЛО!

СОВХОЗЕ болх бе се воллавеннача хана денз хьажкIаш кхею аз. Хьалха-Iа айсен, цул тIехьа-Iа звено вIашагIъеллаш кхееш хиинав со уж. Бакъда, хьажкIаш кхоьча дуккха балхаш дора оаха кулгаца. Оасар деш, ийлхьеш, чуэцаш. Цу гIулакхо чIоагIа лакъбора хьажкIий центнерага дIабода мехи къахьегами. Из иштта дале а дIадахача 1963-ча шера са звенос боккха толам баьккхар. Республике эггара боккхагIа хьажкIий хьувкъам чубера оаха гектара тIара лаьрхIача. Бакъда, цох кхоачамбанзар оаха.

ХьажкIаш дарегIен дукхагIен кхеера наькъаш лехар оаха. ГIорваьннача кубански хьажкIаш лелархочо нов. В. Перинцке хьийхар тхона уж наькъаш.

Сай торонашка хьажа е хьежа аз а лаьрхIар кулгаца вIалла болх ца беш 200 гектара тIа хьажкIаш кхее.

Цу гIулакха сай звено юкъе роллавир аз балла тIаккуш а из бевзаш а воля кхоъ механизатор; Яндиев Iумар-Хьаьца, Оллигов Iийса. Дзауров Iумар.

Совхозо ши трактор елар тха звенона: МТЗ-5-и Т-75-и, кIаьта дикагIчара 200 гектар лаьтта а къоастадир.

Оаха кхетадора химек боаза пойда ца ийцача декхар кхоачаьде хала хургболга. Из доккха дар. ХIара гектара тIара 80 центнер фуалъахача хьажкIий чуэ лаьрхIар оаха планаш 24,6 центнер мара йоацача. Из кхоачашдича тха вIаштIехьдергдар ерригача майдан тIара 16000 центнери хIара звено члена лоархIаш 4000 центнери хьажкIаш чуэ. Механизироваьнчи звеной ерригроссийски социалистически къа условеш цунна оаха кхоачаш а ергья.

Из кхоачашдара гектара тIа 10 тонн шордаьнна кхои 1,1 центнер аммиачни селитра кхоачийташ удобренеш тайсар оаха. Цул тIехьагIа лаьтта зиба лаьрхIа гуранье а аьхар.

Iаьсти болх бе мегаргдолаш деношт маьттангехьа тIоадал дIакъовлара макха баьккхар, макхаш тIехьадолаш сплошни культиваци йир оасара духьал, хьажкIаш дIаелехьа цIаьнха а макхаш тIехьадолаш культиваци йир 8—10 сантиметр кIоаргал а долаш.

31 апреле дика кийчаь ВИР-63 яха хьажкIий фу дIаде доладелар тхо. ХьажкIаш айса йийра аз. Из дацар сай поокъостех со ца тешалга, из дар цар хьажкIаш дIаера опыт кIезига хилар. 6-ча мая дIайийна даьлар тхо хьажкIаш. ДIайийнача дийнагIча дийнахьа кIезига оасар хьалхьайча макха баьккхар, цул тIехьагIа мугIараш дикка белгалдаьлчей хьажкIаша йиъ лорд хийцачей шоаза макха баьккхар.

ДIаша боарам (гектара 30 килограмм) дика оттабарах хьажкIаш ийлхад а е тIехьайна листа а яцар. Дикка дегI дахьаш латтар цар. Кхы ца тоаш, гектара 3 центнер суперфосфат кхоачийташ подкормка а еш 10—12 сантиметр кIоаргал долаш хьалхара культиваци е доладелар тхо. МугIараш ийсе хилар баьлан долаш атта хилура культиваци, хьажкIаш талацар, оасар дика дIадоаккхар... МугIарашта дьйнна оасар цу гIулакха долча махкаца дIадоахар.

ХIара дейна 25—30 гектара культиваци еш ялх дийнахьа доьлор тхо из лоархIамера гIулакх чаккдоьяккха. Цудукъа хIанз хьажкIаш бIарг хьоесташ дика я.

ХIанзчул тIехьагIа, цхьаццa, йолча моттигашта, хьажкIаш листа йолча, дайга макхаш доахаргда оаха, хIаьта ба! баьнналча моттигашка молхаш тохаргья.

Технологе ихача бесса шозлагIа культиваци ергья, эше, хьажкIий хьалага хьежжа, аммиачни селитраца подкормка а еш.

ХьажкIашта хьалхара гIулакх дика ду оаха, тIехьагIа совгIа балхаш дергдоацаш. Цу гIулакхо торо хулийтаргья центнерага дIабода мах кхы лохбе а къахьегам кIезигагIа дIабахийта а. Хьалхарча белгалонашa тешаду тхо хьувкъам дикен лакхен хургболга. Из чуэцара дика шиъ хьажкIаш чуэцаш йола ККХ-3 яха комбайнаш еццай тха звенона. Цар тIа оалош болх бергба оаха.

Къаьетта ала безам ба са тха декхар кхоачашдара совхоза дирекцос чIоагIа новкъостал дар. Эшшаш йолча техникаца, удобренешца, гербицидашца хайнахьа Iалашдора тхо.

Дика къахьет са новкъостоша Iумар-Хьажас, Iийсас, Iумара. Ахча дукхагIа даккхар духьа доацаш, хьувкъам дика кхебар духьа, шоай ииз ца кхобеш бу цар болх. Цхьа ди дIадахийта дац цар нормаш тIехкхоачаш ца еш. ХIаьта беш бола болх дика бу. Шеко яц оаха хьажкIаш дика хьувкъаргхиларах.

В. КОДЗОЕВ.

Назрана производственни управлене «Октябра 40 шу» яхача совхоза хьажкIаш лелаеш звено звеньевой.

ГОРОДЕ... ПЕТАР ГIЕТТАЙ

ДIАЙХА ахка доладеннад. Хоза дийха лела Грозне бахе нах улицашка, бульварашка, скверашка, паркашка Iи долча гIерт. Укх тIехкьарча шерашка вай городо баьццара баркъа хозагIа дийхад—дукхагIа я городе дIаегIа гаьнаш. Республика столице бахача наха салаIа толашагIчарех цаI а хиина дIаеттай Заводской района парк. Цу чу я хоза корсамаш, хьехаш, ккийола гаьнаш, массе тайпара доля хоза, хьадж йоагIа зизаш. Воккхачун а зIамигачул а дог гIоздоаккх цо.

Къона гаьнаш егIай Грозне массанехьа а, хозъаьй майдаш, улицаш, йIовхалах дечкъа моттиг шортта я. Бакъда цкъаза гаьнаш уйла а яь системаш планахи егIаяц. Иштта егIа я Мусоровен Чеховен цIерах йола паркаш. Цар чу егIа къохкаши къахье эстеши а яц селлара сага бIарг белош.

Укх тIехкьарча шерашка городе дукха дIайогI канадски дакаш. ДIаегIача гIулакх де атта йоландаь йогIа хургья уж. Уж егIай города йистошка егIа ца Iеш, Заводской района парка юхе а Орджоникидзе цIерахча стадиона дIатIаводала а. Кхеош атта яле а, зиза тохача хана наьха сатем боабу цар шоашта тIера хьагIеттача петарца. Из барзкъашта тIаюж, улица новкъа юкъе дIанкка езаш хул.

Кълбаседа-Кавказе курорташкарча аллеяшка дIаегIа кашттанаш хьекаш йиcъеннай вай города. Грознерча Шолжа йистошка уж егIача, цар фонтандергдар, дикка дIайоалкхаргьар хи тIара хьайсагIа мехкдаьтта хьадж, кIеьта иоккарий мозашта дикагIа дола моза даккха ихача а лургбар цар. КIезига е вайцага Баку хи йисте егIа катальпаш яха гаьнеш а.

800 гектар хулаш гуржий боалаш, кхораш, Iажаш багIаш хоза ларк я Нальчике. Наха баа соми йIайхачв хана дика Iьи ду цар. Автострадашка дехьа а сехьа а егIа айваш я.

Грозне Шевченко улицагIа йогIа мегаргьар сомий гаьнаш, бераша хагьергья яхаш кхера а ца кхераш. Иштта городе йогIа езар сом луш йола кIотергаш, ший хозалга диллача маседрел тIехдола, пайдане доля боча бIараш, айваш. ДIайогIа уж гаьнаш шортта вайцига йолаш я.

ДикагIа йолча гаьнашца могтта хозагIа тоае еза вай вай город, цун паркаш, бошмаш скверaш, улицаш.

И. ЛЕПОРИНСКИЙ.

«Росгипровен» яхача проектни института воккхагIа вола агроном.

ШУРА ТIАЕТТАЛУ

ХIара фуражни Iаттагара 1800 килограмм шура яккха аьнна тIайийна социалистически декхараш кхоачашдар духьа яьнаре къаьхегаш я Шаьла производствени управлене «Джалка» совхоза йиьлагIча отделене шурайтоварни ферма коллектив.

Ферма хьайбаш леладераша доехангара йоакха шура денна вIсамйоал. Май бетта хьалхарча дийнахьа 1300—1400 килограмм мара шура йоаккаш ца хиннача ферма хIанз 2000 килограммал совгIа йоакх.

Цу тайпара толам баккха хьайбаш леладерий вIаштIехьдаьннад доахан дерттIа кхебар йехьан долаш. Дийнахьи бусси доахан дика доажаду скотникаша Губатханов. Iаьлас, Джабраилов Моавладина, Тайсумов Хьусена.

Деттача доаханга шура дукхагIа яккхарца белгалъяьннай доаркаш Губатханова Аьсет, Тасуева Хьава, Ибрагимова Хаккма. кхыбараш а. Цар дийнахьи бусси хIара фуражни Iаттагара 8—9 килограмм шура йоаккх.

Дукха ха йоацаш цу ферме искуственни шура е болабеннаб. ХIанз Iаьсий искуственни шурийца кхабаро вIаштIехьдалийтад уж доккадеш хиина 48 етт мукъабаккха. ХIаьта цу доахангара йоаккха шура паччахьалкхенна дIалу. Из шура елга дIако кхы а шордергйолаш ба ферма хьайбаш леладераш.

Г. ЗАКИРОВ.

IОАХАРИЙ ХЬАЛКХЕДЕРГДА

Ха шийла лаьтта яле а жа дика Iенгера а доьха толамо дIаьоош я уж дакхара компани тха колхозе. 7424 жиза баьб 7780 Iахар. 100 жийна тIехьара паачах 95 Iаьхар хьалкхебе безача а 104 Iаьхар кхебаьб. Нагахьа сакка соахка Iаьхар диса ма 7,6 процент хиинадале, ца цифра укх шера 4 процентага кхаччалла лохъеннай.

Кхы а дикагIа толамаш даьхал колхоза дукххача жа Iуша. Масала, дукха ха йоацаш коммунистически къахьегама сийлен цIи еккхача воккхагIа волча жа Iуо Коабаов Батаргале бригада 100 жийна тIехьара 137 Iаьхар хьалкхебаьб. Яхье баьнначa жа Iуштa юкъе шоллагIа моттиг яьккхай Лазаренко Владимира бригада.

Жа дакхаре денна йола хала а бекхтоккама а компани дика чакхъяккха тха жа Iуй вIашъ тIехьдаьннад болх кхетамца вIаштIехьбаккхар баьхан долаш. Укх шера даккаргдола жа къаьстта дикар кхьабар, осеменени аь жа шоаш леладора. ХIанарлца из кIема иштта дацар оаха. Вахка ши бутт биеача хана кIара жийна кхо килограмм лоархIаш силос тийлар. Доккха новкъостал даьд тхона «Шелковский» яхача совхозерча цIи хезача жа Iуно Эсмухамбетов Наурде а. Из хилар тха мел долча отарашка, укхава дир по ше леш дола чьехар. хIамa къайла ца кьош дIайовзийтар ший йоккха опыт. ХIаьта тха жа Iуй а кхилар нов. Эсмухамбетов волча баьа.

В. ЛИХАЧЕВА.

Шелковски производственни управлене «Коммунизмага бода некъ» яхача колхоза зоотехник.

Цхьан бояррамагIа, графикал хьалха а ювлаш болх бу Орджоникидзе цIерахча Харьковски тракторни завода коллективо. Ер шу хьадоладелча денз заданел совгIа арахийцай «Т-74» яха масса лело бIаьш гусенични трактораш. Уж бIарччача 1964 шера арахеца дьнна тIайийнача декхарашка лаьрхIа хиинарел дукхагIа я.

Сурта тIа: заводера дIаяхьийта кийчъяь латта плавал совгIа арахийца трактораш.

Е. Андреева сурт. ТАСС фотохроника.

ВIАШИ НОВКЪОСТАЛ ДУ

Дика хьийкъа «безостая-I» яха гурахьа дув кIа кхеду вIаши яхье яьннача Наурски производствени управлене Ленина цIерахчей «Красное знамя» яхачен колхозаша. Къаьстта дика хиинад ялаташ «Красное знамя» яхача колхозе. 915 гектара тIа дIалийнад цу боахамо кIа. ХIанз фийгаш дузаш да йуи. Укх шин-кхаь кIирах чуэца дезаргда ка бола ялат.

Ялат чуэца техника иштта кийчъяьй цу шин боахама механизатораша?

Укх деношка вIаши проверка хилар царна юкъе. Техника кийчъяра торонаш шинна а боахаме цхьатарра я. Геттара дика кийчъяь мастерскаш а опыт йола кадраш а я колхозий.

Царна юкъера вIхха цаI мара йоаца башхало — гIуллакх тайп-тайпара леладар.

Нагахьа сайна Ленина цIерахча колхозе йийтте а комбайн тоаль я ьнка, кийчча латташ яле, «Красное знамя» яхача колхозе пхе комбайнах шиъ хIанз а ремонт яь дланза я.

«Хоза хет Ленина цIерахча колхоза машинаш латта ков»,—йоах лоаллахарча колхозерча комбайнера Страх Петра.

Из бакъду комиссецарча беррыгача членаша. Шо-шоай мугIарах латт комбайнаш, жаткаш, ялат тIадотта машинаш, ялат цIенду машинаш.

ЦIенъяь а даьтта хьенхь я яьнай хIара агрегат. ХIара комбайнера хов ший гIонча малагIа хургва, трактор лолаергйола тракторист малагIа ва. Кхашкарча станашка дIаийсьеш а хIанз ялат чуэцаргдолa еррига техника.

Ийрча сурт да «Красное знамя» яхача колхоза техника хоара дар. ДIая, хьалйея, Iоаи бе-башха а йоацаш дIаоттаьь латт комбайнаш, жаткаш, лафеташ. Цхьаькха цхьалхо йоацаш, дIа-хьа а кхийса лаьтта яда запасной оатхалаш.

«Еррига а шуи яраш пхи комбайни пхи жаткея мара а яц, вIаьта а уж дерттIа дIайийсье магац-кх шоана», — йоах Ленина цIерахча колхоза керттерча агронома Василий Леонтьевич Макаровы, тIаяхха цига хьехам лу цо царна:

«Кагдеина моторацара шодаш дукха да шун. Къаьстта плотник де мастерскена, оаха сайна, тIаккха цо дерригаш а тоадергда шоана».

Инженераца цхьана техникага хьожаш бар Ленина цIерахча колхозера баьхка комбайнераш Гладких Иван Александровичи Луковенко Владимир Андреевичи. ЧIоагIа дика хьехамаш делар цар шоай новкъосташта.

ВIалла порядок а йоацаш техника лоаттаелга геттара чIоагIа карайнцад «Красное знамя» яхача колхоза механизаторашa. Белгалдаккха дезаш да уж тайна гIулакхаш «Красное знамя» яхача колхоза воккхагIа волча механика Леонид Матвеевич Соловьевна меттел, хаст-хаста цу боахаме хулча, из долла хIама шайна бIаргагушехьа а, хIама ца хьоадеш лелача инспектора-организатора Полосинов Николая а терпал ца дар.

Лоаллахошкахьара доттагIал тIехь новкъостал а хулаш чакхъьлар вIаши юкъе хиина проверка.

Д. ПОЛЯКОВ.

Сихха чуэцаргда ялаташ

ДУКХА ииз тIабахийта а тIабохийташ а ба Урус-Мартана производствени управлене «Красноармейский» совхоза къахьегамхой ер шу шортта ялат долаш хилийтар духьа. Гурахьа а бIаьстан юхье а дувча ялатий кхашка удобренеш яхкар бахьан долаш — хIаьта уж кхы совгIен вэшашагIен йоацаш 13.610 центнер ехкай, — гурахьа дийна ялаташ а хIаьта иштта бIаьстан юхье дийнараш а дика хьувкъаргдолаш да.

БIарг хьоасташ да гурахь дийна ялат, тIаяьнна горох, хьажкIаш. БIаьстан юххье дIайийнача хIамашта аьттув болаш ха хиинайоацашехьа а дика хиинай свекла а. Къахьегамхой, къаьстта а механизаторий дукха къаьхега дийвар дIайийна хIамаш ца йойташ кIалхаръяхара. Из долла кIама дIадоьнад хIанз, тIаьннача свеклайна обработка яь яьцний, ийлхъяь йоалаш латт, укх деношка хий дулларгдолаш да. Свекла дика хиинай Светличе негодах да кхеш волча звеньевоя Кусаев Вахида. Шоай дерригаш позаш тIадакийтад кIанз къахьегамхоша оасарах кхаш цIеядара, Химе новкъосталца цу декхарах а дика лоархIабу механизатораш. Масала, 100 гектара тIара свекла гербицид тохар бахьан долаш из ца тахача кхашкарчул кIезигагIа оасар долаш хилар, цу тайпара оасара духьалара обработка лой химеца — [illegible] 1000 гектар совгIа долча гуйран ялаташта а, ХIанз химически къовсам латт оасара духьала хьажкIий кхашка а.

ХьатIахкоачаш латт ялат дукхагIа даккхар духьа лоаттабеча къовсама эггара бехктокхамера ха — ялаташ чуэца деза ха. Ялаташ чуэцилга хала хилар сенах латт аьлча, из латт, лоацача хана уж чуйца даха дезаш хиларах. ЛаьрхIача гучадьннад, ялаташ чуйца даха деза из кхиметтел 5 ди гоайнка а хIара гектара тIара 1,2 центнер ялат довш хилар, хIаьта беррыгача боахаме довр лаьрхIача ка хул бIаьш пондераш.

Ялаташ чуэцача боккхача лоархIаме да хIара культура чуэца еза да хьатIа маца кхоач хир, кIама аьлча тIаьнка мара вIаштIеьдаргдац ха ца туллийташ шо-шоай аргIа ца толаеш культураш чуэцен. Цу гIулакха тха боахаме дукха шераш хьалхагIа денз учет лелаю ялаташ кхачача а чуэцача а хаций. Цу деноей ларда тIа уттаю оаха, агрономаша, ялаташ чуэцача аргIаш план, ялаташ чуэцара технологи кийчъяь. Цу долача хIамаша новкъостал ду тхона доа ца деши дикагIча хапашкен ялаташ чуэца.

Укх шера тха совхозо чуэца езараш 2.700 гектар я, царех 700 гектар кIан 400 гектар горохи я.

Уж еррига культураш хьалхара ердари къаьста а долаш чуэца дерхI оаха. Цу способо хьувкъам лахкбарал совгIа, кхы а торо хулийт хьатта ялат цIендеши докъадоли дIалолар кIезигде, кIаьта долче, кIезигагIа хул ялат дацкхорга дIадолар а, сихагIа дIадала йиш хургья ялат паччахьалкхенна. Ялаташ хьокхаш хургья 20 агрегат, царех ЖВН-6 яха шерра кха чулоецаш йола кхоъ СК-3 яхача комбайнах хетташ а. Уж агрегаташ лолаергья дикагIа болча комбайнераша Сембиев Махьмада, Мальсагов ТIеуса, Алиев Мовлде. Цхьан дийнахьа 40 гектар ялат хьокх цу тайпарча агрегато,

Кхаьа-кхаьачара ялаташ чуэцара шо-шоай аргIах оттаьча ханашка хьожжа мукх 5 дийнахьа хьокхаргба, кIа — 4 дийнахьа, пеп, рожь — 2 дийнахьа.

Къаьстта шоай плаш я горохи кхежа чуэцара. Воахаме кхежхьакха кийчъяь я тоххораш ергаш а йоахкаш йолча жаткайн косилкайн 10 совгIа агрегат. 6—7 дийнахьа хьокха аккха дерхI оаха горох. Цу гIулакха юкъе керда хIама доаладе дага да тхо. Ростовчаьнгий ставропольчаьнги опытах ялата-бобови культураш чуэца ЖБА-3,5 яха жатка ше лелача комбайна тIехьатосс. Цу тайпарча цхьан агрегато болх мишта бу хьожаш тохкам баьб хIанзле а, кийчъен вожаш а я. Цу агрегатий новкъостаьца дукха совбоал цар бу болх. Цхьабакъда, эггара керттердар да кхьча балханта эшаш йола трактораш мукъалар.

Ялати гороги хьалъэцача болх беш хургья тха 18 агрегат. 9—10 дийнахьа хьалъийна дакха дерхI оаха ялат. Уж дерригa балхаш дика чакхдакара бала планаш оттаьяй, хIара комбайнера дIаенлай по чуэцаргйола белгалара участоки белгалара культурен. Чуэца езаш йола участкаш белгал а йоахаш карташ оттадаьд.

Долла хIама терналле деза цхьаташ чуэцача хана. Тха боахама хьалашка ялат хIара шера Iодуж. Укх шера ялат Iодижадеце а, Iодижа ялат чуэца кийчлуш да тхо. Цу гIулакха оаха кийчъю наьаш хьалъийдергаш, хIаьта иштта цу участкаш тIа болх беш хургья тха ЖБА-3,5 яха жаткаш.

Ялаташ чуэцилга чоалкане да кхы а уж чуэцашехьа а кхашкера ча ераданкха, шоллагIа культураш дIаера лаьтта кийчде дезаш, зиэь яха эваш, дIале фу кийчде, доакъьараш кийчде дезаш хиларах. Уж дерригa балхаш ялаташ чуэцара планаш тIа белгалдаь да.

Ялаташ чуэцара а кхидола а балхаш иштта чакхдаха лаьрхIаь «Красноармейский» совхоза механизаторашен къахьегамхошен.

Г. КЮМДЖИЕВ,

«Красноармейский» совхоза керттера агроном.

Комсий кхаш тIа—вертолет

Наурски производствени управлене вIашагIъеллача С. М. Кирова цIерахча комсаш ихеча къонача совхоза гражданскени авиацеца комсашта молхаш етта ер шоллагIа шу да. ДIадахача шера 500 гектара тIа диадза тохар укхаза молхаш.

Укх шера вертолет лел комсий кхашта тIа гIоала. Хьинаре къахьег пилота Борисов Борис Викторовича, техника Кочурин Василий Иванович, механика Черкасов Владимира Николаевича, денна 100 совгIа гектара тIа молхаш тох цар.

Молхаш па тохаш комсий цхьакха кIотарг йитац ивлотана. Шоаш молхаш техача хьожаш чакхбоал уж. Бордосскин яха хоачал дIаккхьачача кIир текача саппа кIайлу комсаш, хIаьта цо хьехьокх зенна йола садпатка хIамаш йоаргхилар. Авиацеца молхаш еттар баьхан долаш дукха пайда хул совхоза.

П. КОВАЛЬНОГОВ.

ски партеш хьаяр «закономерность» йолаш да, дунен коммунистически болама барт ца эгIийташ «соцабулургбац» яха фальшиви а чIоагIа зене а йола теяс кхайкаераши мамогта цуина пропаганда ераш. Иштта я гIашкара воаккхаш йола КПК кулгалхой логика. Цхьаина хIамаша а боккгоккеме боапача фракционерий логика я из, пролетарски революционерий логика яц.

Барт эгIилга тIа-тIа «фатальни хилалад дарг ца хилара» хьакъехьаре концепци чакхъяккха а гIерташ, буржуазни обществе хулаш йола антагонизмаш дунен коммунистически болама китайски кулгалхоша механически тIаккхуьаш хилар, класса ежараша юкъарча, цхьа уйла йолаш болча коммунисташта юкъарча гIулакхашта а цу антагонизмех закон де гIерташ хилар белгалдоах дIахо статья тIа.

Коммунистий интернациональни барт-цхьоагIо айха бувзам болаш а компартей чурча бартцхьоагIоша. Коммунистически болама мугIараш вIашагIдаьнна кулга а цхьан мехка «массех компартеш» хьаелга а боххаза а доахаш, коммунистически боламе лелаш йолча концепцашта раьна хила йиш яц.

ДIахо статьяс дикка таша а деш юхатох коммунистически партеи барт эгIабара пайда луш йола, чакхъяллалца фальшиви йола пекински теоретиций антимарксистски аргументаш.

Коммунистически болама барт вгIабара тIадуга шоай иикъ бакъбе гIерташ, КПК лидераши цар оагIув хьаллоецаш бараши «ревизионистски» яха ярлык тIатоIае гIерт дукхагIа йолча марксистско-ленински партешта. Цхьабакъда, ийсеча позицеш тIа латтача вошал долча партешцарча къовсама лелача тактически средстваех цхьа средство мара, кхы цхьаькха хIама дац из. Ай ничара, «гIалат а баьнна» шоаш царех ревизионисташ лоркIаш хиларах дац китайски кулгалхоша боькъоиц болча марксисташта духьала къовсам лоаттабар, ийсеа кхыча беса, принципе йоацаши фракционни йола шоай болх царна духьала боаржабар духьа кхайкабу цар-м бокъонца боли марксисташ «ревизионисташ» ба, кхаш.

Долча тайпара аьлча, малагIа барттеш дунен коммунистически болама барт эгIабе гIерташ китайски кулгалхой хилара баьцан? Пекински лидерий «теоретически» концепцей ларде санна, цар практически фракционни гIулаккий ларде а даларши уж тIаккхувш дола националистически, шовинистически, гаьнга ккувдаш дола гегемонистически гIулакхаш да.

КПК кулгалхой кхыча компартешцарча гIулаккий практике хIанзэе а тIехь тоьам болаш шаьра хьагучадувлаш да пекински лидераш гегемонена тIакхуш хилар. Коммунистически болама «цьй» шоаш болаш санна да китайски кулгалхоша лелалераш.

КПК кулгалхой гегемонена тIаккхуш хилар иштта хьегучадувл кхыча компартей истрецарча лоархIамегIарча событей вошал долча партей шоай выводашта чIоагIа духьала болча тайпара субъективни, цхьан оагIоракьа эза мак бе гIерташ уж хиларах а. Масала, укх шера 31-ча марте араьнначa «Жэньминьжибао» «Хунцци» статья тIа вIаллайоацарг дерхI къаьст-къаьстача исторически хапашка революци машаре дегIайоалара тIехьа лоаттабеча къовсама дакъера ерий большевикий а Венгре, Чехословаке коммунистий а опыт. Китайски автораша чIоагIа фуртара ю Испане турпала Коммунистически парти, цун политически пииъ. Цу статья тIа чIоагIа Iоттар еш дувц ирански, алжирски, французски, итальянски коммунистий, дукхача кхыча мехкий вошал долча партей балхаш.

Цхьабокъа, эггара чIоагIагIа КПСС-а духьала ба пекински деятелаш. Из цхьа бахьан доацаш дац. Кхыча мехкашкарча коммунисташа ийса а долаш пролетарски интернационализма принципаш тешаме чIоагIен лораераш, беррыгача бокъонца болча марксистий-ленинций низ бола чIоагIале дерхI КПСС-ах, цун ленински Централни Комитетах. Эггара бIехагIа дуцача мегIаьледци КПСС сий доаде, цун Централни Комитетах бола тешам боабе, вошал долча партей дунеи халкъашта юкъера бартцхьоагIо гIольяккха, дунен коммунистически болам вIашагIбаккха а мелбе а, боллой классийна хийра йола фракционноста, анархе, идейни гIурта, организационни цегара методаши оазмалаши цу болама юкъеяхьа гIерт пекински деятелаш. Сенна эш царна из? Шоай гегемонистически националистически планаш чакхъяхара хила деза хьал оттадара эш.

КПК лидераша лелабеш болча националистически, фракционни паьцъа, барт эгIабелга гуччахьа хьалхадоахаш уж хиларв яха а йоагIаш чIоагIа эгIазъяха я вошал дола партеш.

Дунен халкъашта юкъерча коммунистически болама тIаэцац китайски кулгалхой раскольничеством фракционнизми.

ТIера доргдац барт-цхьоагIон ленински принципашта.

Барт эгIара кхерам — из дунен коммунистически боламга ца лоархIаш Iе йиш а йоацаш бокъонца долаш дола хIама да. Еррига марксистско-ленински партеш тIехлаьнна чIоагIа новкъа долаш я хIанз этта хьал, хIанз аьлча, къаьста гуча да, КПК лидераш тIаккхувш долча барт эгIаро цIенхаштта мелъоргьяр империализмацарча къовсамера коммунизма позицеш.

Цудукъа хIанз Iалаьмите боккха лоархIам болаш да малагIча наькъаца дIадоаккхаргда марксисташ - ленинцаша хьоxинна барт эгIар, яхаш дола дош.

Марксисташта - ленинцашта хетарга диллача партешта юкъе цхьан юкъе барт эгIар цхьа моллагIа тIехлаьнна хIама дац. Юкъарча гIулакха духьа массане а цхьана къа а хьийга ца барт эгIар дIадоаккхалга — иштта да де дезар.

Барт-цхьоагIо Iалашъергйола керттердар — юкъара лечяар кхоачашдара цхьана къовсам лоаттабелга, «Марксизма-ленинизма сийлахь-боккхача хьехамон из кхоачашбар духьа цхьана лоаттабеча къовсамон вIашкаувз дерригача дунен тIара коммунисташ», — аьнна 1960-ча шерарча Московски совещание Заявлене тIа. Машар бахьане, империализмана духьала, къамаш шоай лоIаме хилийтара тIехьа, социализм бахьане лоаттабеча къовсаме вошал долча партеша вIаши барта а йолаш еш йола выступленеш—из ба барт-цхьоагIо чIоагIъяра бола керттера никъ. Дика хоьш да, дерригача дунен тIарча коммунистий барт-цхьоагIо массехана чIоагIъеш хиинар а хIанз чIоагIъяр а эггара хьалха еррригача коммунистически партеша хьалда дола интернациональни декхараш шоай лоIамехьа а йолаш цар леладеш хилар долга. Уж декхараш кхоачашделга — из да дунен халкъашта юкъера коммунистически дисциплина лелаяр. Цунцара керттердар — из формальни а йоацаш, гIуадкъа моральни оагIув я. Дагадохийтаргда вай из цкъа ма дукказа а В. И. Ленина белгалдаьха хилар. Цо аьнна: «Формально аьлча, дунен халкъашта юкъерча съездий решенеш кхоачашъяла аргIйоацаш яц къаьст-къаьстача къамашта, цхьабакъда, цар моральни лоархIам иштаб аьлча, къаьст-къаьстача партеша шоай съездий решенеш кхоачаш ца прал а кIезигагIа ца хуле тамаш болаш, селла кIезига хулаш хIама да уж кхоачаш ца яр» (Соч., т. 13, оагI. 66).

Социализм къалъара санна, капиталистически мехкашкарча болхлой классо лелабеча революционни къовсамо мел дар цхьан бартагIа хулга, вай заьарна дерригача революционни пхьаьша мел лор цхьаи бартагIа кулга Iалашдара — дукхьала цу гIулакха кийчдаьа вошал долча партеша коллективно шоай программни документаш — Декларации Заявлении. Кхьега цар тIа ховцам болаш а къаьста а аьнна да еррригача партеша доаи лу дунеи халкъашта юкъерча шоай совещанеша баьйа маькан выводаштен тIера ца ала, аьнна.

КIезигагIбераш дукхагIбарашта мутIахьа хилара хьакъехьарча ленински принципаш духьала китайски кулгалхой гIерташ хиларах дар аьлча, цунах хетта хоадам болаш белгалдаккхаза даргдац: цу деша а бокъонца болча беррыгача коммунисташта хьалхарча цIано латтар гIулакхь формальни оагIув яц. Централизованни кулгалдара орган ца хиларах меллаш, ийсса кхыча бесса, кхы а дукхагIа лаккху коммунистически болама барт-цхьоагIо ца йохийтара бола хIара парте бехктоккхам.

Дунен коммунистически болама тIаэтта барт эгIара бола кхерам тIера дIабаккхара деза даргдоацар да китайски кулгалхой коммунистически болама юкъерча платформана юха тIабоагIалга, марксистско-ленински партешта духьала цар лоаттабеш бола политически къовсам сацабелга, коммунистически болама юкъерча взаимоотношенеш ленински бокъонашта чуйь партешта юкъера барт вIашкабоалабелга.

Дерригача дунен тIарча коммунистий эсара барт-цхьоагIо чIоагIъяра Iалаьмате боккха лоархIам болаш да интернациональни бувзамаш дIахо а шорбоаги чIоагIделгиш, вошал долча партей контакташ, вIашагIбетталара консультанена дамаш кургйола гIулакх оттадар.

Барт-цхьоагIон духьа лоаттабеча къовсаме лоархIамера этап хургъяр дунен халкъашта юкъера коммунистий кердача совещанех. Дунен масса районашкара дукхагIа йола компартеш мамогта сихагIа из гуйача бакъехьа хеташ я.

ТIа-тIа дукхагIа гуча да совещани гулъелга мамогта тIехьадаккхара йиъ лувцаш китайски кулгалхой хилар, цар заявленешен леладеча гIулакхашен дииза бIарга а гуш хьакъувка из тIехьайоаккхалга шоашта сешна эш: коммунистически болама лелабу шоай раскольнически болх кхы дIахо а боаржабара, кхы а кхы а марионеточни «партеш» хьаяра, дол-долча мехкашкарча марксистски - ленински партешта духьала къовсам лоаттабара.

Марксисташ - ленинцаш барт эгIар лезаш бац. Цхьабакъда, принципиальни уступкаш яра наьъа хьоа йиш йолаш яц барт-цхьоагIо. Из аьтта мара шишерIа а хургьяц. Цхьа юкъа а бехкаш китайски кулгалхоша хьувзадеча гIулакхаша тIаоттабаь барт эгIара бола кхерам тIера дIабаккхара коллективно къахьега деза марксистско-ленински партеша.

Дунен халкъашта юкъерча коммунистически болама пхьаъ, цаI мара боацача ийсача, ленински новкъа баха ца болам дийбар хиларах тешаш а КПСС.

Советски коммунисташ чIоагIагIа тийша ба тIаьтта хилонаш дунен коммунистически болхлойн болама эшаш яра кхоачаргхиларах, юкъарча гIулакха духьа лоаттабеча къовсаме цо шай мугIараш кхы а айлагIа кхеталаргхиларах.

(«Партийни вахар» яхача журнала тIен «Правда» яхача газета тIен араьннача статья кхоачамено).

ФОТОРЕПОРТАЖ

САТИЙНА НАБ ЕШ УЛЛАР ГОРОД...

ТАМАШИЙНА кlиранди дар из. Бlаьстан юкъе эттаре къалха дийлхача догlаша йила город санаргlатдаьнна, зиза доаикхаш латтача кантанаюта юкъе уллар. Массанахьа а дегаш гlоъдаьнна бар нах — дlайолаелар «Брестски бlаьстиэ» яха традиционни фестиваль. Белоруссе массе мешигера нах баьхкар городе: музыканташ, иллеш оалараш, халхараш дераш, туристаш. Польски доттагlий баьхкар, люблински воеводствоиен Брестан юкъе уллача Буга тlехьашкара баьхкар уж. Укхаза доттагlаен тlий оалаш долча доазон йистерча тlаьтlа шигара гlаш хьавоаглаш 15 минут мара ха йоац. Эстрада а тиика дlаэттар Бреста паркашш майдашш. Ерига город улиашка араяьлар, lуюра дениз дьаглуш дараб доаха иллеш.

Хlаьта цу саьхьатанна легендарни Брестски крепоста территоре, боабера кхерам шоашта тlалатташехьа а, тlом болча хана денз латта тlема кхоачам чубола склад кхерам тlатувсаргбоаччча йоаккхаш воаллар денад дола массехк зlамигсаг.

Укх тайпара дlадоладелар из. Йохаь крепость цlенъеш экскаваторна болх беш ваьлла машинист, аргlанара кхаш хьалъяьхкача, зlабаха бос а болаш, кибика чура lонйиккхар; кхаша чу ункарлоаккхаш ваьлла кlал лепа а лепаш, уллар мина.

Ак саьхьт долалехьа Н-ски гвардейски частера саперийн кхьчар укхаза. Царна корайир фашистски тlема кхоачаме склад — тlом сецачул тlехьагlарча шерашка укхазара хоравьча эгара йоаккхагlчарек цаl. Атта дацар из де. Дукха ха яьнкхар болх беш, кулгашца а зlамигача белашца а хьоаккар тlо. Крепосте цlенош чуйийрачча гувиашш юкъе тиша аьшк сов дукха хилара миниаш лохаргаа пайда хургболаш дацар.

Минаш лохаш хиннараш эттара дикагlа опыт йола сапераш бар: старши сержант Сорока Александр, ефрейтор Скиба Иван, ефрейтор Пседу Ахмар, зlамагlа вола сержант Давидавичюс Владимир, ефрейтор Богомольников Григорий. Шоаш гlулакх деш дьаьккхача кхаь шера гвардейнеша хьа а лека. ше дергдоаччча аьхай бlаьш минаш, йоаккхийча топий ахорч, авиабомбаш, кхы тайпа тlема кхоачамаш.

Цхьанкха сантиметр юкъе па юташ оахкар сапераша чухийранаа цlенон гувнаш. Хlаьта кхерам мел болча кхерамала чlоаглагlа дар царна бlаргадайнар. Дото бlехал санна тlешта юкъера хьагучадьлар гувнашта юкъе гlоллачйолача детонирующа тlырга говнаш. Минаш ехка яр склад. Тlыргах цхьа хlама ехийтача, кхера тlабехача кхоачамбар ит доала хlама йоаккха урагlдахара.

Гора а втта тlырга говнахьаьа тlо хьоаллаш бар сапераш. Цар командираш — капитан Богдан Петри зlамагlа вола лейтенант Самус Владимира кхиха бар. Цхьа цу хьалхагlа капитана Богдана Шlеча Сецкьа оалси ениаб минаш дlайоахача майрал гойтарах.

Танкашта духьаларча эттара хьалхирча минаш тlакхоачабип саперан тlырго. Цунна тlехьа гучаьлар итташ. бlаьш минаш, йоаккхийча топий ахорч, патронаш. Царех яьккха дукха дехкам йола капсулаш мукх йиаь яр.

„Бресте дlахо хьош яр бlаьстен фестиваль. Дукха бацар хlаиз крепосте, гlорьянача Холмски наlарашка — Бута тlара крепость турпаленца лоравьрий мовсагlа тlакхоачаргьоаччча цитаделе доаллар фуд хоаш. Хlаьта саррахьа городера ацарийн палейн оазем йийшачуа тlехьагlа, сапераша кхерам хургбоаччча моттигашка, городал арахьа дlабиххьар йоаккхача топа 415 кхо, гранаташи патронаши, 2300 совгlа тайп-тайпара мина. Уж ерригга хlинаш хlанз городал араьрча полигоне къаьсттача ихьан аьшабетонни дота чу гуайир. Лерга мlена боттlабе санна тата ийкхар. Из берригга гlирс шиха даь дlабахийтар цо, дукха тониаш хула аьшабетон итташ километраш гаьна юстархесар.

Шоай болх йистебаьккхар салташ.

Сатийна набъеш уллар город.

Сурта гlа: (аьрдехьа) Брестски крепость цlенъеш йоаллача экскаватора кхоше лаьттача цхьана хьалтьийцар эккхаза йола мина. Вокхагlа вола сержант Александр Сорока (юкъера сурт); складера хьаяьха немецки боеприпасаш полигоне делхийтар (аьттехьа).

Я. Тиховоен Т. Ананьинайн суртащ.

АПН.

ХЬАЛХАРА ИТОГАШ

Боккха тоам хул дега ха зехьа на йоаеш, пайдане къахьегаш хьадаьр бlаргадайча, «Красный молот» заводе дукха болхлой дешаш ба Грозверча № 10 йолча болхлой кагирхой сайрийнарча школе. Хьатlааттай бехктохкамерха — экзаменаш дlалуш ба дешархой.

Хlана бархlагlча классе дешаш хиннараш экзаменаш дlа а ения салоlаш ба, цхьабакъда экзаменаш дlалуш ба иттлагlча классий дешархой. Дешара шера дика къахьийгалга хьалхьекхар иттлагlча классе деша багlача кузнечно-прессови цеха грузчика Сатуев Хьамзата, нефтеаппаратурни цеха электромонтера Проценко Александра, механически цеха стропальщика Алексеева Александрас. Сочиненеш чулоацам болаш, дика лаьрал совгlа дика дlалу цар кхыйола экзаменаш а.

К. ТИМОФЕЕВ.

■ ■

ДЕШАРАШТА НОВКЪОСТАЛА

Дешараша дlадехача массе тайпарча книжкашца вахха ший фондах мара пайда эцаш па хилча, цхьанне а библиотекия уж lалашбулургбоацаш, селлара чlоагlа лаххбеннаб советски халкъа идейнии культурних боарам. Цудухьа библиотекай юкъарча абонемента наькъаца кхыча библиотекай фондех пайда эц хlара библиотеко.

Республикански А. П. Чехова цlерахча библиотеке а я цу тайпара библиотекай юкъара абонемент.

Библиотекай юкъарча абонемента цlерах хlара дениа ух кавьхаташ литературе хетташ. Цхьабараштта производствени гlулакхашта эш книжка, шоллагlчарна — lилман балха, кхоалагlчарна — самообразовани гlулакха. Уж кавьхаташ ух къаьсткъаьстача дешарешкара яха па lеш, тайп-тайпарча учреждений коллективашкара а. Дешачоа хьаштдола хlамаш кхоачашде гlерт тхо. Цхьабакъда, книжкай фонд селлара йоккха йоллашехьа а, массаза а из де вlашlехьдалац тха. Цуи бахьан да экземплярашш кlезига хилар, учебникаши ххыдола книжкаши хеттараш дукха хилар. Эшараштта книжкаш lалашдар духьа Республикански библиотека библиотекай юкъарча абонементо заказаш ду царна мехка кхыча библиотекашка: В. И. Ленина цlерахча библиотекага, Пачхьалкхен публични исторически библиотекага.

Библиотекай юкъарча абонементе дукхагlа ухаш а библиотека читальни зале юрта боахама специалисташа болх бен а юртбоахама темаш дола книжкаш.

1964 шера 1-ча квартала библиотекай юкъарча абонементаги хьалха лехка тайп-тайпарча библиотекашкара 80 экземпляр гаргга книжкаш.

Къахьегамхошта балха, дешара новкъостал де, керда дешарш дукха гlертаги бу цу болх А. П. Чехова цlерахча Республикански библиотека библиотекай юкъарча абонемента.

Э. ЕЛИЗАРОВА.

ВОЛГО-БАЛТ БОЛХ БЕ ЙОАЛАЛУ

БАРХl бlаь тоъа — кхьа бlаьй ах бlаьй шу совгlа ха хьалхагlа денз Марииски системе гlолла нек деш лийнача кемашта хиша духьале. Дукха мукь ккухьаш хиина кемаш Балтакера lаьржача форда тlа ухар, хlаьта Волго-Донски кечйи даьккхачул тlехьагlа Волга тlа доагlар бlаьхача а гаьнарча а някъана Европаца гоннахьа го а баьккте, гаьнара фордаш теаш, кхьча мехкий порташка чувттааш, хиш тlа гlолла болл тувсаш. Дувца хьаштдац цу тайпара хlара рейс мел хала хиний.

Советски заказех прибалтийски мехкашка, белгтала аьтча Польшеи Германски Демократически Республикеи, хьадеш дола кемаш а иштта гаьла гобоаккхача наькъапа Беломорско-Балтийски форда тlа, Кlайча форда тlа, Къалбаседа-Двински системе гlолла кхувлар. Хlаьта уж юткхера а Волга тlа а кхыча хиш тlа а ккхьчача хана, цхьаза цу сакъате тоаде дезаш хул.

Череповецки металлургически заводагара дени заводе руда хьаухача Карелерча Медвежьегорска кхачалца йола юкъ—хи тlа гlолла водаш хилча, кулг кхоадазала мара яц. Цхьабакъда, руда машинашкъа гlолла, кхачьа дезаш хул—зlамигача кемилгашта кагийча бержаштеи могаргдац яэзал дукха мукь дlакхахьа.

Мариински система къа а ения, хlанз вай халкъа боахаме сагогагlа дола декхараш кхоачашдулуш а яц. Иштта хилар керда — Волго-Балтийски хи тlаро аьхк била аьиа решени. Из тlалйдар КПСС XXl-ча съезаа.

Иштта кьаль хьаьер Волго-Балтl Вай замия доккхагlа долча гlирсех цаl ба из. Нагахьа санна Панамски канала зlоехал 81, Волго-Донскиччуя — 101, Москвай цlерахчуя — 128, Суэцкичуя — 164 километр дале, Волго-Балт 361 километр дlаьхэ да! Географически лаьрхlача Марииски система морг да из, цхьабакъда, технически лаьрхlача геттара керда хи тlара гlирс ба из. Дукхача тиигьеннача, ярдаккхех яьча шлюзашта меттеа хьалъхьй пхьа эцаш кхоъ. Яхь, хьмметел яхкь а взар тоии мукь бохьалуш дола массехк доккха волжски теплоход чувалургдола ворхl шлюз а йолаш йола ялкь гидроузел! Покхий волго-донски шлюзаш царна нийсйича зlамигга мара хетац.

Моллагlа боккха гlирс хьалбеча а санна, гlолла дола гlирсаш хьалхьа укхале — лапораи замбаш, сунташ, тlаьш, нах дехьабувла моттигаш, хай дlадехка массехк кор, кала гоналхьа наьнхаш дехкад, лаккхача вольтера электропередачай линиш биллай.

Гlишлоне боккхагlа бола гlирс ба Череповецки гидроузели цул уникальни гидроэлектростанция. Вытегрийнеи Ковжайнеи юкъе хьалтьй йиь гидроузел—Вытегорски, Белоусовски, Новинкински, Пахомовски. Царна хьалхашка талгlеш лоаваеш латт йоккхий водохранилищаш.

lаьльмате дукха балхаш де дийзар гlишлонхой. Чуеттай миллионаш кубометраш бетон, дlагlаяккхийтай эзараш а эзараш а тоннаш металлоконструкцешш арматурея.

Гlишлоне къахьегаш бар дукха комсомольцаш, кагирхой, эзаре гlулакх даь бьинарчул тlехьагlа цlабьхкараш, кьона специалисташ. Хозахетдаь юкъейиккьачар из ударни-комсомольски гlишлошта.

Волго-Балтийски канал хьалелдар — бердагча вай мехка цlей. Кердача хиярча наькьах доладелнад хlанз деза мукьаш ккухьаш дола волжски кемаш танкерашш. Цар Волгерен Донерен Сибарегlа хьиьар алат, мехкадьтта, кхеран кlор, хаме продукташ. Царна духьал ккийтар Карелерен Мурманскерен апатитовни концентрат, аьшка руда, хьу акъаш доагlа кемаш.

Сатем боацаш, даим кемаш лелаш да вай баьппара наькъаш.

В. КОНСТАНТИНОВ.

1964 шера 10 июне арадаьнначa «Сельская жизнь» яхача газета тlара.

КОММУНИЗМЕ БАХАРГБАРАШ КХЕБЕШ

ПАРТЕ Программо хьехархошта хьалхашка оттадаь декхараш доккхий а бехтокхаме а хилар кхета а даь Грозверча № 21 йолча юкъерча школа хьехархоша лаьрхlар шоай болх тоабе: цхьаккха а дешархо шоллагlча шера чуеусаргвоацаш болх бе. Иштта хьехархошта хьалхашка эттар керда декхар—хьехархой шоай педагогически говзал, идейно-теоретически уровень лаккхе, урокаш тlа дешархоша хьинарегlа дакъа лоацаргдолаш хьалаш вlаштlехьдаха.

Хала, цхьабакъда-сийлен декхар да из! Хьехархошта новкъостал де кийча хилар школа партийни, профсоюзни, комсомольски, пионерски организацеш. Цул совгlа шоай говзал къоначa хьехархошта дlаlомаю къьнагlболча йоккха опыт йолча хьехархоша, доккха новкъостал ду урока план йоагглача бесса оттаяра. Тхоай школерча дикагlболча хьехархой говзал lомаярал совгlа саха горохерча дикагlболча хьехархой говзал lомаю, шерра пайда эц методически литературах.

Лохерча классашка хьехаш бола хьехархой яи. М. Д. Барковская, Т. Г. Молчанова, Э. И. Шевченко, кхьбараш хиннаб № 1 йолча школа-интерната хьехархочун М. Н. Масловскаяй йийлача урокашка. Эрсий мотти литературен хьехаш бола В. Л. Соколан, К. И. Пашалова, кхьбараш № 35, 2, 3, 18 йолча Грозверча школай дикагlболча хьехархой йийлача урокашка хиннаб.

Тха школерча хlара хьехархочун урок масса хана йийла я. Традици а хина дlаэттад хьехархой шоай урокашка дlа-хьа эхар. Лохерча классий хьехархой секце график оттаьй, анализ а ергйолаш йийлача урокашка ахэ. Боккха пайда белар цу гlулакхо.

Цхьайттлагlча классе обществоведени хьехача хьехархочо нов. К. С. Седовас ший урокаш из эрсий мотти литературен хьехача хьехархочуна нов. В. Л. Соколанаца цхьана. Цар шиина а вlаштlехьдаьккхар дешархошна «Оптимистически трагеди» яхача киногa а хьежа «Цу фильмах сона хетар» яха болх язбайтар дешархошка. Дукхагlчар тlехдика язбаьбар из.

Ший балха юкъе тайп-тайпара формаш кхувл хьехархочо нов. Седовас. Производства, прокуратуре, КПСС райкоме, Ленина цlерахча культура Двореца технически кабинете урокаш ю цо. Каст-каста урокашка лекторош бех, семинарски занятеш ю. цlа хезача кхаца вlашагlкхет. Боккхача безамца дакъа лоац дешархоша ер йолча диспуташта юкъе. Масала, «СССР-е къахьегам» яха теми lомаеча хана чlоагlа къахьийтар дешархоша. Дуккхаве а дика кхетайир из.

Нов. Седовайл вотlа яц эрсий мотти литературен хьехача Л. Г. Вертецкай урокаш. Урок сакъердаме дlахьоргйолаш гойтара пособи вlаштlехьйоаккх (схемаш, пластинкаш, сурташ), цу произведенех долча киногa хьож, произведени ювц. Цудухьа по иштта литература хьехар бакъан долаш книжка дикагlа вола новкъост а хиннa дlаэттаб дешархой.

Иштта урокаш дlаяхьаро доккха новкъостал ду бераштa вахар кlоаргагlа довза, царна дикагlа кхетамаш дала. Укх тlехьарча шерашка эргбаьккхача балхо ший хьоккхамаш гойтад. Школе дешача 1244 дешархочох тlехьаеусаш 15 саг мара вац.

Хьехархоша, дика а йоагlача бесса а урокаш дlаяхьарал совгlа, боккха болх бу школа комсомольски организаца цхьана. Каст-каста сайренаш, диспуташ, беседаш, экскурсеш ю.

Бlарчача дешара шера школе болх беш яр дlаьхдаьча ден группа (80 саг). Тайп-тайпарча классий дешархой ба цига.

Дукха новкъарлехаш нийсъеннай хьехархошта. Цхьадола бераш даьй-наной тlахьожама кlалкарадаьнна. Масала, Скоблинов Валерий кхаь шера берий къахьегама колоне а хиина 7-ча «б» классе деша вера. Боккха кхетама болх бир цунна школа хьехархоша, къаьстта класса кулгалхочо нов. Беловас. Хlанз воаьзоргвоацаш хувцавеннав Валерий, дlачуваьннав из бархlагlча классе. Иштта дола масалаш дукха ккувла йиш яр.

Дика тоам баьинаб Грозверча № 21 йолча юкъерча школа хьехархой. Цхьабакъда дешар 100 процент хилийта хlана а вlаштlехьдаьннадац тха (97 процент да). Тlадоагlача шера цхьанкха дешархо чуеусаргвоацаш къахьега лаьрхlад оаха. Из дош сийленца кхоачаш а дергда.

А. КОРНЕЕВА.

№ 21 йолча Грозверча юкъерча школа завуч.

Сакъердаме выставка

Укх деношка республика пионерий Двореце хьайийлай Грозверча радиоезараша хьаьча аппаратура выставка.

Гулбеннарий чlоагlа безам тlабоалаш яр № 15 йолча юкъерча школа дешархоша Ширяев Васили Гайнулов Сашаси хьаь бераша дешар мишта lомадьа хьожаш йола прибор. Цох шерра пайда эц школе физика, математика, литература урокашка. Приборах пайда а эцаш дешархоша мишта деш, кердача урока материал мишта кхетаьй, лабораторни балхаш де дешархой кийча бий хьеж.

Выставке яр телевизор. Цхьанийолча оатхалашца из вlашагlъеллай № 7 йолча юкъерча школа къоначa радиоезараша. Цу школа иттлагlча класса дешархочо Бондарев Евгене вlашагlъеллай автомат.

Зрителий теркам тlабоалаш яр выставке № 22 йолча школа дешархоша хьаь прибораш; конденсатораш болх мишта бу хьожаш йола прибор, диспетчерски пульт, иштта кхы а.

К. ВИННИК,
хьехархо.

Николаевгlарна дезалхо ваьв

МОСКВА. 8-ча июне йоl хиннай Николаева-Терешкова Валентинайи Николаев Андрияней. СУРТА ТlА: бераш деча цlагlа, Валентина, Андриян, цар йоl, Валентинай нана Еленай Федоровна.

В. Черединцева сурт. ТАСС фотохроника.

Доазол дехьара

«ХЬАЛХАРА ГlАНАШ ДАЬХАД»

ВАШИНГТОН, 10 июнь. (ТАСС). Гера дlадаккхара йолча 18-ие Комитето болх юкъа дlаболабарна дувзадення селхан заявлени йир США президента Л. Джонсона.

«Гера дlадаккхатга бодача новкъа гlолла хьалхара гlанаш дахкад вай, — йоах заявлене тlа. — Дlадахача шера договор даьд ядерни герза деш дола тохкамаш дехкара хьакъехья, духхьалара буззам оттабаьб (Москвиеи Вашингтонаи юкъе — ТАСС-а корр. белгтало). Вlашагlкхийттача Къамий Организаце резолюци тlаийцай ядерни герз космосе хьолга дехкара хьакъехья. Укх шера Советски Союзои Вlашагlкхийттача Штаташеи дlакхайкадаьд ядерни герза [illegible] расщепляющи материалаш кlезигагlа хьаяра хьакъехьа.

«Царех хlара гlа, — белгаяьккхар Джонсона, — герза делиара эффективни тlахьожам доаттабаргахьа берзабаь ба. Царех хlаране кlезиг-дукха дlахьалхашкахьа дуг вай цу бlаьхачен халачей новкъа гlолла» Из иякъ баь беллалиа низаш шолха дахара тlахьийхар цо.

АПАРТЕИДАНА МОТТИГ ЯЦ АФРИКЕ

НЬЮ-ЙОРК, 10 июнь. ТАСС-а КОРР. С. ЛОСЕВА хоам бу:

Укх шера январь бетта дена 1-ча майга кхаччалца Преторе, Иоганнесбурге, Кейптауне, ЮАР-а кхыча городашка расисташа боабаь дlабаьха а набахта бехка а ба Африкански къаман конгресса, ЮАР-а Панафрикански конгресса, адам воала болча апартеида политикана духьаларча къовсама керте латтача кхыча организацей иттаж кулгалхой.

Мароккои Слонови Коста Берегои тlа а ена, селханарча заседание Кхерамзлен Совето тlаийцача резолюце Ферсурда правительство цlаьхха а чlоагlа тlахьех «саботаж, диверсеш лелаю, гражданскиа тlоа хьоабе кийчдеш ба» яхаш бехке беш баравшта боабе аьиа эь судаш чохачела цо яра а сов чехха «риволийски процесс» соцаяраа апартеида политикана духьале арах лийца мел боаккарашта амнисти яларан а. Кхерамзлен Совето еригга пачхьалкхенаш тlехьайкар къулбехьенафрикански правительство из решени кхоачашьергйолча новкъа яккхар духьа, шоай ерриге влиени яра.

Кхерамзлен Совето резолюци хьалкьаьдар: СССР, Чехословаки, Боливе, Норвеги, Слонови Коста Берего, Марокко. США, Англе, Франце, Бразиле дакъа лацанзар голосовани эча «цу дакъе ЮАР-а чурча юридически процессана юкъе гlертар бакъахьа доц» аьнна бахьан а дlаьхка. Цхьабакъда, мадаьов аьлча цу кхадж тоссача дакъа лаца ца тигара кхалла доал къулбехьенафрикански расисташта духьала де доагlар бердоагlулакхаш чакхдоахача дакъа лаца малхбузехьарча державей безам ца хилар.

Кхерамзлен Совето безам ба: дерриге а чулоацаш йола экономически торговни санкцеш — Ферсурда правительствога апартеида политика дитайта хоагардола тlеххьара новкъа средство ЮАР-а тlаккхара хьакъехьа шоай аолlамерча африкански пачхьалхенаша дlадехача оалангарча дешага. Тахан кепа техха аьдаьккхача Ганай президента Кваме Нкрума Кхерамзлен Совета председателага дахийтача письмо тlа белгалдоаккх, африкански пачхьалхашта хетачох, хlанзарча критически хана, 12 миллион африканца хlанз а lазап тlалоаттадеш йолча Къулбехьен Африка правительствана тlахьорайола цу экономически санкцеш эгара кlандогlа дола гlулакхаш хилар.

ИНДЕ КЕРДА ПРАВИТЕЛЬСТВО

ДЕЛИ, 9 июнь. (ТАСС). Тахан кердача правительства список Инде президентага Радхакришнанга дlаелла Лал Бахадур Шастре.

Хьачувехкача кабинета состав оаца бахаб: Лал Бахадур Шастри — премьер-министр, кхыча мехкашцарча гlулакхий министр. Цо иштта кулгалдергда атомни энергена йолча комиссена а. Гулзарилал Нанда — чурча гlулакхий министр, Тирувеллур Кришнамачари — финансий министр, Индира Ганди — информаций радиовещаний министр, Сваран Сингх — промышленностей эзайоаккхача машиностроеней министр, Садашив Канаджи Патил — машинашкъа транспорта министр, Ашока Кумар Сен — юстицей бувзамей министр, Мишант Балвантрао Чаван — оборона министр, Санджива Редди — болатей аьттаи чейий министр, К. Субраманиам — продовольствей юрта боахамей министр, Хумаюн Кабир — мехкадьттай химически бедалей министр.

Президентски двореце республика кердача правительствага дув буййташ церемони хургйолаш я lуюра.

ИНДИЙСКИ ХАЛКЪАГА ДАЬ КХАЙКАРАЛ

ДЕЛИ, 10 июнь. (ТАСС). Ерригиндийски радио хьаххайкаьча къаьсттача послание тlа Инде премьер-министра Л. Б. Шастре ший дай-мехкалой тlахьийкар къаман гlирсаш хьаздеча юкъе шоашкара доагlа дакъа лацара.

Тахан сона официальни гlабиллаб, аьнар цо, боккха бехктохкам, хlаьта со ираз долаш ва правительства гlулакхаш толаме хилийта гlертам вай хилара новкъостал деш халкъа дика лоlам хиларах.

Шастре индийцаш тlахьийхар юкъера шеконаш дlа а кхайса, «цхьан наькъацен къонахчал долаши» эгара лоархlамегlара проблемаш кхоачашьяр духьа къовсам лоаттабара.

Кхы вайца вац Джавахарлал Неру, аьнар премьер-министра. Цхьабакъда, вай дехкарийла эа дlахьалхашкахьа дала а воай сийлахь-боккхача мехка хила хьакъ дола къонгаш воаш хилар дlахьокха а.

АМЕРИКАНСКИ lАЬДАЛАГlА «ПОРЯДОК ЛОРАЯР»

НЬЮ-ЙОРК, 10 июнь. (ТАСС). Алабамий йоалача къезалча чиз бир селхан Тускалуза яхача города (Алабама яха штат) полице расисташа деча низашта духьала протеста демонстраци е дагa хиннача неграшта. Моттигерча «порядок лораераша» 500 гаргга негр киназа чу а велла, чlега дlатехар. Цул тlехьагlа корех гlолла чlоагlа хи кlедж чуйийтар демонстранташа, цхьабакъда, из а кlезига хийтар полицейски форма тlаюхеш хиначча расистски кlантдашта. Бlаргех хий ухийташ йола гранаташ киназа чу етта болабелар уж. Хlаьта, юххера а цу душегубка чура аралелха негрий аьттув баьиначча хана, чхьонкаргаш тlайолаелар цар кертошта. «Порядок лораеш» яьча цу операцех 35 негр даьнна набахта а веллар, 10 совгlа дохадаь кортош а долаш больнице а вахьар.

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

ЛадувгIа

РАДИО: 6.30 — юрта боахама болхлошта передача (нохчий меттала); 6.45 — концерт; 7.10 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор; 7.20 — хоамаши передачай программей; 8.15 — «Сердало» газета оагlонаш тlара; 8.25 — lуйрийнара концерт; 8.45 — «Къона тlехье» яха передача (нохчий меттала); 16.00 — радиои телевизиони передачай программа; 16.05 — «Мальсагов Курaзе Зоврбика творчество» яха очерк; литературни передача (гlалгlай меттала); 16.25 — эшараш; 16.30 — керда хоамаш (гlалгlай меттала); 16.45 — эшараш; 17.10 — «Тха микрофона хьалхашка» яха передача (эрсий меттала); 17.15 — промышленноста болхлошта передача (эрсий меттала).

Хьажа

ТЕЛЕВИДЕНИ: 18.20 — передачай программа; 18.25 — телевизиони кердадараш (эрсий меттала); 18.40 — доазол арахьарча гlулакхий хьакъехьа комментаторе къамаьл; 18.55 — киножурнал; 19.05 — № 18 йолча школа дешархоша оттаду «lан фаьл» яха балет; 19.45 — бераштa дола мультфильм; 20.05 — Покраегlар нежарий эшараш; 20.35 — Цlера тlа. Эстрадни представлени; 21.20 — передачай программа; 21.25 — «Цхьан ранга лоагlа» яха художественни фильм.

Город Грозне, Партизански улицагlа 35, кв. 48, яхаш йолча эр-каь Копаева Вера Дмитриевнас суде денад город Грозне, Заводской районе 147 корпусе, 23-ча квартире, вахачьиий марагара Копаев Валерий Петровичагара ше хьаклярах дола дош. Дош дуцаргда Заводской района халкъа суде.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, Цlеча фронтовикий улица, 15. Телефонаш: редактора зам.—2-07-01; бехктокхама секретара—2-45-48; партейна вахаран, промышленни, юртбоахамен, письмой отделий—2-25-72.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Красных фронтовиков, 15. Телефоны: зам. редактора — 2-07-01; ответственного секретаря — 2-45-48; отделов партийной жизни, промышленного, сельскохозяйственного и писем — 2-25-72.

«Грозненский рабочий» издательства типографи. Революце проспект.

Типография из-за «Грозненский рабочий». Проспект Революции.

СФ05161. Закю № 3338.